ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20ής Οκτωβρίου 2004

σχετικά με την ενίσχυση που εδόθη από τη Γερμανία στην Kvaerner Warnow Werft

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2004) 3921]

(Το κείμενο στη γερμανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2005/374/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

την οδηγία 90/684/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες [1], στην εκδοχή που προέκυψε από την τροποποίηση με την οδηγία 92/68/ΕΟΚ του Συμβουλίου [2],

Έχοντας καλέσει τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους δυνάμει των προαναφερόμενων διατάξεων [3], και λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Στις 12 Ιουνίου 1999, ο Τύπος της Γερμανίας ανέφερε ότι η εταιρεία Kvaerner Warnow Werft GmbH (εφεξής η «KWW») είχε χορηγήσει δάνειο ύψους περίπου 205 εκατ. ευρώ [4] στη μητρική της εταιρεία Kvaerner a.s.

(2) Με επιστολή της 16ης Ιουνίου 1999, η Επιτροπή ζήτησε λεπτομερείς πληροφορίες από τη Γερμανία σχετικά με την προέλευση των χορηγηθέντων κεφαλαίων, έτσι ώστε να βεβαιωθεί ότι τα κεφάλαια αυτά δεν προήλθαν από το υπερβάλλον της ενίσχυσης αναδιάρθρωσης που είχε χορηγηθεί στην εταιρεία κατά την περίοδο 1993-1995, ή από οποιαδήποτε άλλα στοιχεία ενίσχυσης. Στις 22 Ιουνίου 1999, πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες σύσκεψη με εκπροσώπους της Γερμανίας και της KWW, για την αποσαφήνιση του ζητήματος. Με επιστολές της 23ης Ιουνίου 1999, της 12ης Ιουλίου 1999 και της 8ης Οκτωβρίου 1999, η Επιτροπή ζήτησε πρόσθετες πληροφορίες. Η Γερμανία απάντησε με επιστολές της 30ής Ιουνίου 1999 και της 16ης Σεπτεμβρίου 1999.

(3) Με επιστολή της 29ης Φεβρουαρίου 2000, η Επιτροπή γνωστοποίησε στη Γερμανία ότι είχε αποφασίσει να κινήσει για την εν λόγω ενίσχυση τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

(4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει την ως άνω διαδικασία δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* [5]. Η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την ενίσχυση αυτή. Η Γερμανία απάντησε με επιστολή της 31ης Μαρτίου 2000. Η KWW απέστειλε τις παρατηρήσεις της με φαξ της 6ης Ιουνίου 2000.

(5) Η Επιτροπή έλαβε τις παρατηρήσεις των ενδιαφερομένων μερών και τις διαβίβασε στη Γερμανία, στην οποία εδόθη και η δυνατότητα να απαντήσει. Οι παρατηρήσεις της Γερμανίας ελήφθησαν με επιστολές της 6ης Ιουλίου 2000 και της 4ης Αυγούστου 2000.

II. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

(6) Τον Οκτώβριο του 1994, ο γερμανικός φορέας Treuhandanstalt («THA») πώλησε την εταιρεία από την οποία προέκυψε η KWW, δηλαδή την ανατολικογερμανική εταιρεία Neue Warnow Werft GmbH (εφεξής η «WW») στο βιομηχανικό όμιλο Kvaerner a.s της Νορβηγίας.

(7) Στις 20 Ιουλίου 1992, το Συμβούλιο τροποποίησε με την οδηγία 92/68/ΕΟΚ την οδηγία 90/684/ΕΟΚ, κατά τρόπο που καθιέρωνε παρέκκλιση από τους κανόνες που εφαρμόζονταν στις υπόλοιπες ναυπηγικές βιομηχανίες της Κοινότητας για τις ναυπηγικές βιομηχανίες της πρώην Ανατολικής Γερμανίας, έτσι ώστε να δοθεί η δυνατότητα σε αυτές τις βιομηχανίες να προβούν σε επείγουσα και εκτεταμένη αναδιάρθρωση. Πιο συγκεκριμένα, η παρέκκλιση αυτή επέτρεψε στις ανατολικογερμανικές ναυπηγικές βιομηχανίες να λάβουν έως την 31 Δεκεμβρίου 1993 λειτουργικές ενισχύσεις μεγάλου ύψους.

(8) Κατά την υιοθέτηση της ως άνω παρέκκλισης, η Επιτροπή ανέλαβε έναντι του Συμβουλίου τη δέσμευση ότι θα χρησιμοποιούσε τις εποπτικές και ερευνητικές της εξουσίες για να εξασφαλίσει ότι οι ανατολικογερμανικές ναυπηγικές βιομηχανίες θα ελάμβαναν μόνο τις ενισχύσεις που ήταν αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους.

---

[1] ΕΕ L 380 της 31.12.1990, σ. 27· οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 94/73/ΕΚ (ΕΕ L 351 της 31.12.1994, σ. 10).
[2] ΕΕ L 219 της 4.8.1992, σ. 54.
[3] ΕΕ C 134 της 13.5.2000, σ. 5.
[4] Τα ποσά σε ευρώ είναι ενδεικτικά και στρογγυλευμένα. Μόνο τα ποσά σε DM είναι ακριβή.
[5] Βλέπε υποσημείωση 3.

(9) Με επιστολή της 30ής Οκτωβρίου 1992, η Γερμανία γνωστοποίησε στην Επιτροπή την ιδιωτικοποίηση της WW μέσω συμφωνίας εξαγοράς. Με διάφορες επιστολές η Γερμανία έδωσε πρόσθετες επεξηγηματικές πληροφορίες σχετικά με τη συμφωνία αυτή, την αναδιάρθρωση και τα σχεδιαζόμενα μέτρα ενίσχυσης.

(10) Η συμφωνία εξαγοράς προέβλεπε ότι, για τους σκοπούς της ιδιωτικοποίησης, η ως άνω εταιρεία WW θα ίδρυε την KWW και θα μεταβίβαζε σε αυτήν ορισμένα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού της. Η περίοδος αναδιάρθρωσης επρόκειτο να λήξει στο τέλος του 1995.

(11) Σύμφωνα με το σημείο 7 της συμφωνίας εξαγοράς, ο φορέας THA θα έπρεπε να υποστηρίξει την ιδιωτικοποίηση με πρόσθετα μέτρα. Η συμμετοχή του αποτέλεσε το αντικείμενο διαπραγματεύσεων βάσει του προσωρινού ισολογισμού την 1η Οκτωβρίου 1992. Η χρηματοδότηση προέβλεπε ότι η εταιρεία θα έπρεπε να διαθέτει ίδια κεφάλαια συνολικού ύψους περίπου 53,7 εκατ. ευρώ [105 εκατ. γερμανικά μάρκα (DM)]. Ακόμη, ο προσωρινός ισολογισμός έπρεπε να προβλέπει ειδικό κονδύλιο 223,2 εκατ. ευρώ (436,5 εκατ. DM), με το οποίο επρόκειτο να χρηματοδοτηθούν από μακρού εκκρεμείς επενδύσεις, καθώς και 230,08 εκατ. ευρώ (450 εκατ. DM), εφεξής αναφερόμενα ως «κάλυψη ζημιών», με τα οποία επρόκειτο να καλυφθούν οι ζημίες της KWW κατά την περίοδο αναδιάρθρωσης από τις ανεπάρκειες της παραγωγικότητας ή την έλλειψη ανταγωνιστικότητας.

Τα μέτρα ενίσχυσης

(12) Για τη διευκόλυνση της ιδιωτικοποίησης και της αναδιάρθρωσης της επιχείρησης, η Γερμανία πρότεινε, με επιστολή της 27ης Νοεμβρίου 1992, τη χορήγηση ενισχύσεων συνολικού ύψους 720,5 εκατ. ευρώ περίπου (1 409,2 εκατ. DM).

(13) Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη την υποχρέωση εποπτείας βάσει των οδηγιών 90/684/ΕΟΚ και 92/68/ΕΟΚ, καθώς και το ότι οι λειτουργικές ενισχύσεις θα μπορούσαν να εγκριθούν μόνο έως την 31η Δεκεμβρίου 1993, αποφάσισε να εγκρίνει τις ενισχύσεις προς την επιχείρηση σε πέντε δόσεις. Συνολικά, οι εγκριθείσες ενισχύσεις ήταν χαμηλότερες εκείνων που είχαν ζητηθεί από τη Γερμανία το Νοέμβριο του 1992. Με την απόφασή της για την πρώτη δόση, η Επιτροπή ενέκρινε τις ακόλουθες ενισχύσεις:

Απόφαση N 692/D/91 – Κοινοποιήθηκε στη Γερμανία με επιστολή της 3ης Μαρτίου 1993 [SG (93) D/4052]

— Λειτουργική ενίσχυση ύψους 23,3 εκατ. ευρώ (45,5 εκατ. DM), με 6 εκατ. ευρώ (11,7 εκατ. DM) για την κάλυψη των ζημιών από συμβάσεις υπογραφείσες μετά την 1η Ιουλίου 1990, 3,1 εκατ. ευρώ (6,1 εκατ. DM) ως ενίσχυση ανταγωνισμού (Wettbewerbshilfe) και 14,2 εκατ. ευρώ (27,75 εκατ. DM) ως αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

— Λειτουργική ενίσχυση ύψους 42,1 εκατ. ευρώ (82,4 εκατ. DM) με τη μορφή ανάληψης παλιών υποχρεώσεων από την THA.

— Επενδυτική ενίσχυση ύψους 65,2 εκατ. ευρώ (127,5 εκατ. DM).

— Ενίσχυση παύσης λειτουργίας ύψους 13,8 εκατ. ευρώ (27,0 εκατ. DM).

Συνολικά, με την απόφαση αυτή εγκρίθηκαν κρατικές ενισχύσεις ύψους 144,4 εκατ. ευρώ (282,4 εκατ. DM).

(14) Πριν εγκρίνει οποιαδήποτε περαιτέρω δόση, η Επιτροπή ζήτησε από τη Γερμανία, με επιστολές της 2ας Απριλίου 1993, της 12ης Ιουλίου 1993 και της 11ης Οκτωβρίου 1993, να δώσει επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τις προβλεφθείσες και τις επελθούσες ζημίες στο πλαίσιο των ναυπηγικών συμβάσεων υπό εκτέλεση κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης, καθώς και επιπλέον πληροφορίες για τις σχεδιαζόμενες επενδύσεις. Με την επιστολή της 11ης Οκτωβρίου 1993, η Επιτροπή ζήτησε από τη Γερμανία και την αιτιολόγηση του γιατί από τις δώδεκα ναυπηγικές συμβάσεις, για τις οποίες προβλεπόταν κάλυψη των ζημιών καθώς και «Wettbewerbshilfe», οι ζημίες που προβλέπονταν για τις έξι πρώτες ναυπηγικές συμβάσεις θα ανέρχονταν μόνο στο 29,4 % των συνολικά προβλεπόμενων ζημιών, συμπεριλαμβανόμενης της «Wettbewerbshilfe».

(15) Με τις απαντήσεις που περιλαμβάνονταν στις επιστολές της 28ης Μαΐου 1993, η Γερμανία γνωστοποιούσε στην Επιτροπή ότι το ποσό των 230,08 εκατ. ευρώ (450,0 εκατ. DM) για την κάλυψη ζημιών αποτελούσε προϊόν συμβιβασμού μεταξύ πωλητή και αγοραστή. Η Γερμανία επισήμαινε ότι ο κίνδυνος ή το όφελος από πρόσθετες ζημίες/κέρδη επρόκειτο να αναληφθεί από την KWW.

(16) Οι γερμανικές αρχές επισήμαιναν και ότι η κάλυψη ζημιών ύψους 230,08 εκατ. ευρώ (450,0 εκατ. DM) δεν περιλάμβανε ποσό 17,7 εκατ. ευρώ (34,6 εκατ. DM) για μελλοντικές ζημίες από εκκρεμείς συμβάσεις για τη ναυπήγηση μεγάλων σκαφών μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων (cash carriers) που είχαν αναληφθεί από την THA στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης. Επίσης, δεν περιλάμβανε ενίσχυση ύψους 42,1 εκατ. ευρώ (82,4 εκατ. DM) με τη μορφή ανάληψης παλαιών υποχρεώσεων από την THA στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης.

(17) Με επιστολή της 16ης Νοεμβρίου 1993, η Γερμανία απέστειλε μια επιστολή με ημερομηνία 29 Οκτωβρίου 1993 εκ μέρους της KWW, η οποία εξηγούσε ότι η κάλυψη ζημιών 230,08 εκατ. ευρώ (450,0 εκατ. DM) δεν αναφερόταν σε δώδεκα αλλά σε δεκαέξι ναυπηγικές συμβάσεις. Στην εν λόγω επιστολή αναφερόταν και ότι οι ζημίες αυτές φαίνονταν κατά τι υψηλότερες από τα προγενέστερα στοιχεία.

(18) Στα τέλη του 1993, η Επιτροπή ενέκρινε τη δεύτερη δόση ενισχύσεων:

Απόφαση N 692/J/91 – Κοινοποιήθηκε στη Γερμανία με επιστολή της 17ης Ιανουαρίου 1994 [SG (94) D/567]

— Λειτουργική ενίσχυση ύψους 315,5 εκατ. ευρώ (617,1 εκατ. DM), από τα οποία τα 58,0 εκατ. ευρώ (113,5 εκατ DM) θα καταβάλλονταν σε μετρητά, 34,2 εκατ. ευρώ (66,9 εκατ. DM) ως «Wettbewerbshilfe» και 23,8 εκατ. ευρώ (46,6 εκατ. DM) για την κάλυψη ζημιών από συμβάσεις υπογραφείσες μετά την 1η Ιουλίου 1990.

— Η απόφαση εξηγεί ότι η λειτουργική ενίσχυση των 315,5 εκατ. Ευρώ (617,1 εκατ. DM) αποτελεί τη μέγιστη λειτουργική ενίσχυση που μπορεί να χορηγηθεί στην επιχείρηση για ναυπηγικές συμβάσεις υπογραφείσες έως την 31η Δεκεμβρίου 1993.

(19) Οι τελευταίες τρεις δόσεις εγκρίθηκαν από την Επιτροπή με την ακόλουθη απόφαση:

Απόφαση N 1/95 – Κοινοποιήθηκε στη Γερμανία με επιστολή της 20ής Φεβρουαρίου 1995 [SG (95) D/1818]

— Επενδυτική ενίσχυση ύψους 115,3 εκατ. ευρώ (225,5 εκατ. DM), από τα οποία τα 10,2 εκατ. ευρώ (20,0 εκατ. DM) δεν ήταν μετρητά (non-cash).

Απόφαση N 637/95 – Κοινοποιήθηκε στη Γερμανία με επιστολή της 18ης Οκτωβρίου 1995 [SG (95) D/12821]

— Επενδυτική ενίσχυση ύψους 34,2 εκατ. ευρώ (66,9 εκατ. DM).

Απόφαση N 797/95 – Κοινοποιήθηκε στη Γερμανία με επιστολή της 11ης Δεκεμβρίου 1995 [SG (95) D/15969]

— Επενδυτική ενίσχυση ύψους 29,6 εκατ. ευρώ (58,0 εκατ. DM).

(20) Με αυτές τις τρεις αποφάσεις ενεκρίθησαν περίπου 380,9 εκατ. ευρώ (745,0 εκατ. DM) ως λειτουργική ενίσχυση (υποδιαιρούμενη σε 37,3 εκατ. ευρώ (73,0 εκατ. DM = 66,9 εκατ. DM + 6,1 εκατ. DM) ως «Wettbewerbshilfe», 23,8 εκατ. ευρώ (46,6 εκατ. DM) για την κάλυψη μέρους των ζημιών από συμβάσεις υπογραφείσες μετά την 1η Ιουλίου 1990, και 42,1 εκατ. ευρώ (82,4 εκατ. DM) με τη μορφή απαλοιφής παλαιών υποχρεώσεων), 242,8 εκατ. ευρώ (474,9 εκατ. DM) ως επενδυτική ενίσχυση και 13,8 εκατ. ευρώ (27 εκατ. DM) ως ενίσχυση παύσης λειτουργίας. Έτσι προκύπτουν συνολικές ενισχύσεις ύψους περίπου 637,5 εκατ. ευρώ (1 246,9 εκατ. DM).

Έλεγχος της αναγκαιότητας των ενισχύσεων

(21) Σε όλες τις αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες ενεκρίθησαν οι διάφορες δόσεις ενισχύσεων υπενθυμίζετο ότι, κατά την τροποποίηση της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ, σχετικά με την προαναφερθείσα παρέκκλιση, η Επιτροπή ανέλαβε έναντι του Συμβουλίου τη δέσμευση να χρησιμοποιήσει τις εποπτικές και ερευνητικές της εξουσίες για να εξασφαλίσει ότι οι ανατολικογερμανικές ναυπηγικές επιχειρήσεις θα λάβουν μόνο τις αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους ενισχύσεις.

(22) Η Επιτροπή υπογράμμιζε ότι, στο πλαίσιο της δέσμευσης αυτής, θα μπορούσε να εγκρίνει τη χορήγηση ενισχύσεων μόνο ενόσω η αναγκαιότητά τους αποδεικνύεται αναμφισβήτητα και οι όροι που τίθενται στην προαναφερθείσα οδηγία του Συμβουλίου ως αντιστάθμισμα των ενισχύσεων τηρούνται αυστηρά.

(23) Σε κάθε απόφασή της η Επιτροπή υπενθυμίζει στη Γερμανία ότι, για να εξασφαλίσει την περαιτέρω αποδέσμευση των συνολικών ενισχύσεων που προβλέπονται δυνάμει της οδηγίας 92/68/ΕΟΚ, οι γερμανικές αρχές πρέπει να δίδουν τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) στοιχεία που να ικανοποιούν την Επιτροπή και να καταδεικνύουν την περαιτέρω αναγκαιότητα των ενισχύσεων·

β) στοιχεία που να ικανοποιούν την Επιτροπή και να καταδεικνύουν ότι οι επενδύσεις εκτελούνται σύμφωνα με το λεπτομερές επενδυτικό σχέδιο που έχει υποβληθεί στην Επιτροπή, καθώς και ότι οδηγούν στη ζητούμενη μείωση της παραγωγικής ικανότητας·

γ) εκθέσεις προς την Επιτροπή οι οποίες να καταδεικνύουν επαρκώς ότι οι ενισχύσεις με κανέναν τρόπο δεν εκτρέπονται προς άλλες ναυπηγικές επιχειρήσεις (εκθέσεις «spill-over»). Οι εκθέσεις αυτές έπρεπε να υποβληθούν από ανεξάρτητο ορκωτό λογιστή. Το 1995, στο τέλος της περιόδου αναδιάρθρωσης, έληξαν και οι υποχρεώσεις υποβολής τέτοιων εκθέσεων στην Επιτροπή.

Εκθέσεις εκ μέρους της KWW

(24) Η τελευταία από τις ως άνω εκθέσεις, για την περίοδο έως την 31η Δεκεμβρίου 1995, υποβλήθηκε στην Επιτροπή με επιστολή της 9ης Ιουλίου 1996. Αυτή εξηγεί ότι οι ζημίες από ναυπηγικές συμβάσεις που είχαν επέλθει έως την 31η Δεκεμβρίου 1995 ανέρχονταν περίπου σε 230,08 εκατ. ευρώ (450 εκατ. DM) (χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ληφθείσες ενισχύσεις Wettbewerbshilfe). Σύμφωνα με τις γερμανικές αρχές, κατά τη σύνταξη της έκθεσης αυτής ο υπολογισμός των οριστικών ζημιών δεν ήταν εφικτός, διότι ορισμένα από τα πλοία δεν είχαν ακόμη παραδοθεί και οι οικονομικοί κίνδυνοι από τις εγγυήσεις ναύλωσης ήταν ακόμη ενεργοί.

(25) Μόλις την 18η Ιουνίου 1999 η Επιτροπή έλαβε, ύστερα από δικό της αίτημα της 16ης Ιουνίου 1999, τις πλήρεις ετήσιες εκθέσεις της KWW, επικυρωμένες από ορκωτούς λογιστές για την περίοδο 1992-1997, και τους προσωρινούς λογαριασμούς για το 1998. Στις 30 Ιουνίου 1999, η Γερμανία έστειλε στην Επιτροπή επιστολή από τους ορκωτούς λογιστές της KWW (με ημερομηνία 25 Απριλίου 1997) σχετικά με την πραγματική χρησιμοποίηση των ενισχύσεων μέχρι το τέλος του 1996. Από την έκθεση αυτή προκύπτει ότι οι πραγματικές ζημίες από τις αντίστοιχες ναυπηγικές συμβάσεις, χωρίς να αφαιρεθούν οι «Wettbewerbshilfe», ανήλθαν περίπου σε 178 εκατ. ευρώ (348,095 εκατ. DM) έως την 31η Δεκεμβρίου 1995. Το 1996 επήλθαν πρόσθετες ζημίες ύψους περίπου 23,1 εκατ. ευρώ (45,121 εκατ. DM), οπότε οι συνολικές πραγματικές ζημίες έως τις 31 Δεκεμβρίου 1996 ανήλθαν σε 201,05 εκατ. ευρώ (393,216 εκατ. DM).

(26) Επειδή οι πραγματικές ζημίες προέκυπταν καταφανώς χαμηλότερες από τις προβλεφθείσες (262 εκατ. ευρώ (512,5 εκατ. DM), μαζί με «Wettbewerbshilfe» ύψους 31,9 εκατ. ευρώ (62,5 εκατ. DM)), η Επιτροπή ζήτησε από τη Γερμανία, με επιστολή της 23ης Ιουνίου 1999, να εξηγήσει τη μεταφορά 204,5 εκατ. ευρώ (400 εκατ. DM) από την KWW προς τη μητρική της εταιρεία.

(27) Σύμφωνα με την απάντηση που εδόθη με επιστολή της 30ής Ιουνίου 1999, η Γερμανία δεν εισέπραξε επιστροφή της διαφοράς από την KWW. Ακόμη, η Γερμανία εξήγησε ότι το ποσό για την κάλυψη ζημιών είχε εγκριθεί και χορηγηθεί κατ' αποκοπήν, έτσι ώστε τυχόν διαφορά θα μπορούσε να παρακρατηθεί από την KWW.

Κίνηση της διαδικασίας

(28) Στην απόφασή της για την κίνηση της επίσημης διαδικασίας εξέτασης η Επιτροπή επισήμαινε ότι η KWW είχε λάβει 262 εκατ. ευρώ (512,5 εκατ. DM) ως λειτουργική ενίσχυση για την κάλυψη ζημιών [συμπεριλαμβανόμενης της «Wettbewerbshilfe» ύψους 32 εκατ. ευρώ (62,5 εκατ. DM)], ενώ οι πραγματικές ζημίες ανήλθαν μόλις σε 201,05 εκατ. ευρώ (393,216 εκατ. DM). Τούτο σήμαινε ότι η KWW είχε λάβει περίπου 61 εκατ. ευρώ (119,284 εκατ. DM) ως υπερβάλλον λειτουργικής ενίσχυσης για την κάλυψη ζημιών. Τούτο δεν φαινόταν σύμμορφο με τη διάταξη των αποφάσεων της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία τα ναυπηγεία στην πρώην Ανατολική Γερμανία πρέπει να λαμβάνουν μόνο τις ενισχύσεις που είναι αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους. Η Επιτροπή επισήμαινε ακόμη ότι σε όλες τις αποφάσεις της περί ενισχύσεων αναφερόταν σαφώς ότι η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει όλες τις ερευνητικές και εποπτικές εξουσίες της για να εξασφαλίσει ότι τα ναυπηγεία θα λάβουν μόνο τις ενισχύσεις που είναι αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους. Κατά συνέπεια, επειδή, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Επιτροπής περί ενισχύσεων, τα ναυπηγεία θα λάβουν μόνο τις ενισχύσεις που είναι αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους, η δε Επιτροπή έχει δεσμευθεί να παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τη διάταξη αυτή, μόνο η κάλυψη των πραγματικών ζημιών μπορεί να θεωρηθεί σύμφωνη με τις αποφάσεις της Επιτροπής για τη χορήγηση των ενισχύσεων.

(29) Ως εκ τούτου, ήγειρε αμφιβολίες ως προς το αν οι λειτουργικές ενισχύσεις ύψους περίπου 61 εκατ. ευρώ (119,284 εκατ. DM) ήταν συμβατές με την κοινή αγορά.

III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ

(30) Στις 9 και στις 13 Ιουνίου 2000, η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από το σύνδεσμο ναυπηγικών βιομηχανιών της Δανίας (Foreningen av Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark - Skibsvaerftsforeningen). Στις 9 και στις 28 Ιουνίου 2000 έλαβε παρατηρήσεις και από τη συνομοσπονδία βιομηχανιών της Δανίας (Dansk Industri). Η KWW απέστειλε τις παρατηρήσεις της στις 6 Ιουνίου 2000.

Παρατηρήσεις του συνδέσμου ναυπηγικών βιομηχανιών της Δανίας

(31) Ο σύνδεσμος ναυπηγικών βιομηχανιών της Δανίας θεωρεί ότι είναι σημαντικό, η Επιτροπή να παρακολουθεί διαρκώς τη συμμόρφωση με τους ισχύοντες κανόνες. Ορισμένα ναυπηγεία στη Δανία χρειάσθηκε να κλείσουν ή να μειώσουν το προσωπικό τους μετά το 1992, οι δε θέσεις εργασίας στον κλάδο αυτόν έχουν μειωθεί στο ήμισυ. Οι υπεργολήπτες και οι προμηθευτές των ναυπηγείων έχουν επίσης χάσει σημαντικό αριθμό θέσεων εργασίας. Ως εκ τούτου, ο περιορισμός των αρνητικών επιπτώσεων των ενισχύσεων στις ναυπηγικές βιομηχανίες των άλλων κρατών μελών είναι σήμερα εξίσου σημαντικός με πριν. Για το λόγο αυτόν, είναι αδύνατον σήμερα να τεθούν απαιτήσεις ως προς την αξιολόγηση των ενισχύσεων και των όρων τους λιγότερο αυστηρές απ' ό,τι κατά την περίοδο 1992-1994.

(32) Από τα προπαρασκευαστικά έγγραφα της οδηγίας 92/68/ΕΟΚ προκύπτει ότι υπεβλήθη στο Συμβούλιο λεπτομερέστατη ανάλυση της αναγκαιότητας των ενισχύσεων, όπως αυτή προσδιορίσθηκε από την Επιτροπή. Όπως και για τις άλλες ναυπηγικές επιχειρήσεις, οι ενισχύσεις υποδιαιρέθηκαν σε παλαιές υποχρεώσεις, αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και κάλυψη ζημιών. Αν και το Συμβούλιο καθόρισε ανώτατο όριο για τις διάφορες ενισχύσεις συνολικά, δεν καθόρισε το ύψος των επιμέρους ενισχύσεων για καθένα από τα ναυπηγεία. Δεν υπήρξαν αμφιβολίες ως προς τα ποσά των παλαιών υποχρεώσεων και τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου. Ωστόσο, ως προς την κάλυψη ζημιών αμφισβητήθηκε ένα ποσό, το οποίο η Επιτροπή θα έπρεπε να καθορίσει εντός ορισμένων ορίων. Κατά τον καθορισμό του ποσού αυτού η Επιτροπή χρειάσθηκε, φυσικά, να βεβαιωθεί ότι οι ενισχύσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν μόνο για τον προβλεπόμενο σκοπό. Ακόμη, η Επιτροπή έπρεπε να βεβαιωθεί, μέσω της εν συνεχεία παρακολούθησης, και ότι τα ποσά των ενισχύσεων θα είχαν πράγματι χρησιμοποιηθεί για τον προβλεπόμενο σκοπό. Το Συμβούλιο έθεσε τους όρους αυτούς τον Ιούνιο και τον Ιούλιο του 1992, με τη συγκατάθεση και της Γερμανίας. Ως εκ τούτου, η Γερμανία δεν μπορεί να επικαλεσθεί άλλες συμφωνίες, με πιθανώς διαφορετικό περιεχόμενο, τις οποίες συνήψε εκ των υστέρων με τον αγοραστή των ναυπηγείων.

(33) Οι εκθέσεις «spill-over» ζητήθηκαν για να αποφευχθεί η πιθανότητα εκμετάλλευσης των ενισχύσεων από τρίτους. Εάν οι εξεταζόμενες ενισχύσεις είχαν χορηγηθεί ανεξάρτητα από τις ανάγκες του δικαιούχου, οι εκθέσεις «spill-over» δεν θα ήταν αναγκαίες για την αποφυγή της εκτροπής του υπερβάλλοντος των ενισχύσεων προς τους σημερινούς ιδιοκτήτες της δικαιούχου επιχείρησης.

(34) Η ενίσχυση ύψους 262,0 εκατ. ευρώ (512,5 εκατ. DM) που χορηγήθηκε για την κάλυψη ζημιών στην πραγματικότητα δεν χρησιμοποιήθηκε εξ ολοκλήρου για το σκοπό αυτόν. Αυτή είναι η λογική συνέπεια του γεγονότος ότι οι ζημίες στην πραγματικότητα ήταν χαμηλότερες του ποσού αυτού. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση αυτή θα πρέπει να χρησιμοποιήθηκε για άλλους σκοπούς. Ακόμη και αν η Επιτροπή δεν εξήγησε τι συνέβη με το ποσό αυτό, η χορήγηση δανείου στη μητρική εταιρεία συνεπάγεται σε κάθε περίπτωση ότι η μητρική εταιρεία επωφελήθηκε εν μέρει από την ενίσχυση αυτή. Σύμφωνα με τους όρους που είχε θέσει το Συμβούλιο, η Επιτροπή θα έπρεπε να είχε αποτρέψει κάτι τέτοιο. Το ποσό που δεν χρησιμοποιήθηκε για την κάλυψη ζημιών και του οποίου δεν είχε επιτραπεί η μεταφορά στη μητρική εταιρεία θα πρέπει να θεωρηθεί ως εισφορά κεφαλαίων, πράγμα που σημαίνει ότι για τον σκοπό αυτόν χρησιμοποιήθηκε ποσό μεγαλύτερο από εκείνο που είχε εγκρίνει σχετικά το Συμβούλιο. Η χρησιμοποίηση της ενίσχυσης αυτής αντιβαίνει όχι μόνο προς τους όρους της Επιτροπής αλλά και προς την οδηγία 92/68/ΕΟΚ.

(35) Ο σύνδεσμος ναυπηγικών βιομηχανιών της Δανίας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η KWW έλαβε μεγαλύτερες ενισχύσεις από εκείνες που αντιστοιχούσαν στις πραγματικές της ζημίες. Κατά τον σύνδεσμο, ούτε το Συμβούλιο ούτε η Επιτροπή αποδέχθηκαν, σε οποιαδήποτε φάση, ότι λειτουργικές ενισχύσεις για την κάλυψη ζημιών θα μπορούσαν να είναι υψηλότερες από τις πραγματικές ζημίες.

(36) Επιπλέον δε, ο σύνδεσμος ναυπηγικών βιομηχανιών της Δανίας υποστηρίζει την άποψη ότι, εάν η Επιτροπή εγκρίνει ενισχύσεις εντός των ορίων που έχει θέσει το Συμβούλιο κατά τρόπο που να εγγυάται στους δικαιούχους ένα συγκεκριμένο πόσο υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, η έγκρισή της –εφόσον ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις αυτές– δεν μπορεί να ακυρώνεται μεταγενέστερα, ανεξάρτητα από το αν η Επιτροπή αλλάξει απόψεις ως προς την αρχική αξιολόγησή της. Από την άλλη πλευρά, ούτε η Επιτροπή ούτε τα κράτη μέλη μπορούν να εγκρίνουν σύννομα ενισχύσεις που υπερβαίνουν τα όρια που έχει θέσει το Συμβούλιο ή προβλέπονται στη συνθήκη, ακόμη και αν ο δικαιούχος έχει ενεργήσει καλή τη πίστει.

Παρατηρήσεις της συνομοσπονδίας βιομηχανιών της Δανίας

(37) Σύμφωνα με τη συνομοσπονδία βιομηχανιών της Δανίας, αποτελεί φυσική νομική υποχρέωση της Κοινότητας να βεβαιώνεται ότι η Επιτροπή επαληθεύει τη χρησιμοποίηση των κρατικών ενισχύσεων που έχει εγκρίνει ή πρόκειται να εγκρίνει. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η ναυπηγική βιομηχανία της Δανίας αντιμετώπισε αρκετά κλεισίματα ναυπηγείων και σημαντική μείωση των θέσεων εργασίας στον κλάδο αυτόν. Η ευρωπαϊκή ναυπηγική βιομηχανία και οι υπεργολήπτες της αντιδρούν με ιδιαίτερη ευαισθησία στις παρεμβάσεις στην αγορά, και ιδίως στις κρατικές ενισχύσεις.

(38) Εάν η KWW χρησιμοποίησε στην προκειμένη περίπτωση τη διαφορά μεταξύ των πραγματικών ζημιών της και της αναγγελθείσας κάλυψης ζημιών για άλλους σκοπούς παρά για την άμεση αναδιάρθρωσή της, το ποσό της διαφοράς αυτής έχει το ίδιο αποτέλεσμα με λειτουργική ενίσχυση, οπότε επιδεινώνει τους ήδη δυσμενείς όρους ανταγωνισμού μεταξύ των ευρωπαϊκών ναυπηγικών επιχειρήσεων.

(39) Σύμφωνα με τη συνομοσπονδία βιομηχανιών της Δανίας, αντιβαίνει προς τις γενικές αρχές της κοινοτικής νομοθεσίας το να επιτρέπεται στον αποδέκτη ενίσχυσης να επικαλείται την κάλυψη ζημιών και οι ζημίες του να είναι χαμηλότερες από το μέγιστο ποσό της αναγγελθείσας κάλυψης. Ωστόσο, η συνομοσπονδία δεν είναι σε θέση να γνωρίζει αν μια τέτοια χρησιμοποίηση είχε εγκριθεί με μη δημοσιευθέν πρωτόκολλο ή παρόμοιο έγγραφο όταν εξεδόθη η οδηγία 92/68/ΕΚ.

(40) Η συνομοσπονδία βιομηχανιών της Δανίας επισημαίνει ότι ο δικαιούχος των ενισχύσεων υποστηρίζει την άποψη ότι η Επιτροπή, εγκρίνοντας τις ενισχύσεις αναδιάρθρωσης, απεδέχθη τη συμφωνία ιδιωτικοποίησης στο σύνολό της, οπότε και την αρχή ότι η χρησιμοποίηση των ενισχύσεων αυτών δεν υπέκειτο σε όρους. Με αυτό το δεδομένο, η συνομοσπονδία βιομηχανιών της Δανίας υποστηρίζει ότι ενίσχυση εγκρινόμενη από την Επιτροπή στο πλαίσιο της αποστολής που της έχει ανατεθεί από το Συμβούλιο και τη συνθήκη δεν μπορεί να αλλοιωθεί μεταγενέστερα, αφού η Επιτροπή θα έχει ήδη εγκρίνει την ενίσχυση, ακόμη και αν αλλάξει εν τω μεταξύ γνώμη. Τέτοιες συμφωνίες δεσμεύουν την Επιτροπή. Πάντως, οι δικαιούχοι ενίσχυσης, ακόμη και όταν ενεργούν καλή τη πίστει, δεν μπορούν να αποκομίζουν δικαιώματα από την έγκριση της ενίσχυσης αυτής, εάν η Επιτροπή ή κράτος μέλος έχουν παραβεί τους κανόνες που τίθενται από το Συμβούλιο ή από τη συνθήκη.

Παρατηρήσεις της KWW

(41) Επισημαίνεται ότι τα επιχειρήματα της KWW στις παρατηρήσεις της σε μεγάλο βαθμό είναι πανομοιότυπα με εκείνα των παρατηρήσεων της Γερμανίας. Έτσι, απαριθμούνται εν συντομία μόνο, κατωτέρω.

(42) Η KWW υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει νομικά βάσιμος λόγος για τον οποίο η Επιτροπή θα μπορούσε να εξετάσει τη νομιμότητα των ενισχύσεων αναδιάρθρωσης επτά έτη μετά την έγκρισή τους. Στη συμφωνία ιδιωτικοποίησης μεταξύ του φορέα Treuhandanstalt και της Kvaerner, η κάλυψη ζημιών συμφωνήθηκε κατ' αποκοπήν, τα δε σχετικά έγγραφα δεν επιβάλλουν στην Kvaerner την επιστροφή της διαφοράς σε περίπτωση που οι ζημίες από συμβάσεις θα αποδεικνύονταν χαμηλότερες των προβλεφθεισών. Η Επιτροπή είχε λάβει γνώση του περιεχομένου των εγγράφων αυτών. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή αποφάσισε σχετικά με την αναγκαιότητα των ενισχύσεων αυτών, οι δε αποφάσεις της για την έγκριση των ενισχύσεων δεν περιέχουν όρους ή ρήτρες περί πιθανής επιστροφής της διαφοράς μεταξύ πραγματικών και προβλεφθεισών ζημιών.

(43) Η KWW υποστηρίζει ότι το επίμαχο ποσό των 60,988 εκατ. ευρώ (119,284 εκατ. DM) είναι μέρος των συνολικών λειτουργικών ενισχύσεων που είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή με τις αποφάσεις του 1993. Ως εκ τούτου, πρόκειται για ισχύουσα ενίσχυση, της οποίας η συμβατότητα δεν μπορεί να επανεξετασθεί εκ των υστέρων.

(44) Το επόμενο σημείο που θίγει η KWW είναι το ότι μόνο μέρος των επίμαχων ποσών αποτελεί ενίσχυση. Μόνο 29,812 εκατ. ευρώ (58,309 εκατ. DM) κατεβλήθησαν σε μετρητά ως λειτουργική ενίσχυση. Τα κονδύλια στον ισολογισμό που χρησιμοποιήθηκαν και για την κάλυψη εξόδων της αναδιάρθρωσης δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ενισχύσεις, διότι αποτελούν περιουσιακά στοιχεία των ναυπηγείων που επωλήθησαν ύστερα από ανοικτή και χωρίς όρους διαγωνιστική διαδικασία.

(45) Η KWW υποστηρίζει ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες ενεκρίθησαν οι ενισχύσεις αποτελούν τη νομική βάση για την αξιολόγηση της υπόθεσης. Κατά τη γνώμη της KWW, αυτή συμμορφώθηκε πλήρως με τις ως άνω αποφάσεις της Επιτροπής, διότι:

α) η Επιτροπή ενέκρινε κατ' αποκοπήν ποσό ως ενισχύσεις, έχοντας πλήρη γνώση του ότι η σύμβαση ιδιωτικοποίησης δεν προέβλεπε υποχρεώσεις για πιθανή επιστροφή ποσών. Οι αποφάσεις της Επιτροπής δεν αναφέρουν συγκεκριμένα ποσά για την κάλυψη ζημιών·

β) η Επιτροπή απεφάνθη ως προς την αναγκαιότητα των ενισχύσεων πριν από την αποδέσμευση των δόσεων·

γ) η Επιτροπή απεφάνθη ως προς την αναγκαιότητα των ενισχύσεων χωρίς να θέτει στις αποφάσεις της όρους οι οποίοι θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη μεταγενέστερη επανεξέταση των ενισχύσεων·

δ) τα ποσά για την αναδιάρθρωση χρησιμοποιήθηκαν σύμφωνα με τους αντίστοιχους στόχους. Άλλα έξοδα της αναδιάρθρωσης πέραν εκείνων για την κάλυψη ζημιών ήταν υψηλότερα των προβλεφθέντων.

(46) Όσον αφορά το στοιχείο α), η KWW υποστηρίζει ότι το νόημα της συμφωνίας ιδιωτικοποίησης ήταν να καταστεί η Kvaerner υπεύθυνη για τυχόν ζημίες υψηλότερες των προβλεφθεισών. Ως αντιστάθμισμα, εάν οι ζημίες αποδεικνύονταν χαμηλότερες των προβλεφθεισών, τούτο θα απέβαινε προς όφελος της Kvaerner. Κατά την άποψη της Kvaerner, η κάλυψη όλων των εξόδων της αναδιάρθρωσης χωρίς τη δυνατότητα επιστροφής χρημάτων αποτελούσε τον βασικό όρο για την εξαγορά των ναυπηγείων από την Kvaerner. Τούτο αποτυπώνεται στο άρθρο 12 της συμφωνίας ιδιωτικοποίησης, στο οποίο αναφέρεται ότι, εάν επιμέρους πληρωμές απαγορεύονται από την κοινοτική νομοθεσία, η Kvaerner έχει το δικαίωμα να καταγγείλει τη συμφωνία αυτή.

(47) Σύμφωνα με την KWW, η Επιτροπή είχε γνώση της συμφωνίας μεταξύ Kvaerner και γερμανικών αρχών, καθώς και του τρόπου με τον οποίο επρόκειτο να πραγματοποιηθεί η κάλυψη ζημιών, και συγκεκριμένα μέσω κατ' αποκοπήν ποσού. Εάν η Επιτροπή ήταν αντίθετη προς την προσέγγιση αυτή, θα έπρεπε να είχε κινήσει σχετική διαδικασία και να θέσει σαφή όρο για την πιθανή επιστροφή ποσών στις αποφάσεις της.

(48) Όσον αφορά τα στοιχεία β) και γ), η KWW υποστηρίζει ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής δεν περιέχουν ρήτρες που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την επανεξέταση των εγκεκριμένων ενισχύσεων, οι οποίες, άλλωστε, ενεκρίθησαν στο σύνολό τους. Πιο συγκεκριμένα, δεν υπάρχουν στις αποφάσεις όροι ή αναφορές ότι μόνο η κάλυψη πραγματικών ζημιών θα εντασσόταν στις αποφάσεις για την έγκριση των ενισχύσεων, στις οποίες, εξάλλου, δεν υπήρχαν περιορισμοί που θα μπορούσαν μεταγενέστερα να δικαιολογήσουν ελέγχους των ενισχύσεων αυτών. Η μόνη σχετική αναφορά στις αποφάσεις έγκειται στο ότι η Επιτροπή ανέλαβε έναντι του Συμβουλίου τη δέσμευση να χρησιμοποιήσει τις εποπτικές και ερευνητικές της εξουσίες για να εξασφαλίσει το ότι τα ναυπηγεία θα ελάμβαναν μόνο τις ενισχύσεις που ήταν αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους.

(49) Σύμφωνα με την KWW, η αναφορά αυτή αποτελεί μόνο μιαν προκαταρκτική παρατήρηση, η οποία τονίζει ότι οι εποπτικές και ερευνητικές εξουσίες της Επιτροπής θα χρησιμοποιούνταν στο πλαίσιο της έγκρισης των ενισχύσεων με σκοπό την επαλήθευση της αναγκαιότητας των ενισχύσεων αυτών πριν από την αποδέσμευση των δόσεων. Ακόμη, η αναφορά αυτή σκοπό είχε να δικαιολογήσει γιατί η Επιτροπή ενέκρινε τη χορήγηση των ενισχύσεων αναδιάρθρωσης σε δόσεις.

(50) Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την KWW οι αποφάσεις της Επιτροπής για την έγκριση των ενισχύσεων θα μπορούσαν να εκληφθούν ως εγκρίνουσες τη χορήγηση των ενισχύσεων σύμφωνα με τις διατάξεις της συμφωνίας ιδιωτικοποίησης, χωρίς υποχρέωση εκ των υστέρων επιστροφής χρημάτων σε περίπτωση που οι πραγματικές ζημίες θα αποδεικνύονταν χαμηλότερες των προβλεφθεισών.

(51) Όσον αφορά το στοιχείο δ), η KWW υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν ενέκρινε ενισχύσεις συγκεκριμένα για την κάλυψη ζημιών. Μόνο λειτουργικές εν γένει ενισχύσεις ενεκρίθησαν. Σύμφωνα με το νόημα και τον σκοπό της συμφωνίας εξαγοράς μεταξύ Kvaerner και THA, οι ενισχύσεις προορίζονταν να καλύψουν μέρος του κόστους της αναδιάρθρωσης. Οι ενισχύσεις χρησιμοποιήθηκαν για την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων, οπότε σύμφωνα και με τους αντίστοιχους στόχους.

(52) Ένα ακόμη επιχείρημα της KWW αναφέρει ότι η Επιτροπή γνώριζε ήδη από το 1996 ότι οι πραγματικές ζημίες ήταν σημαντικά χαμηλότερες των προβλεφθεισών. Σύμφωνα με την Kvaerner, τα στοιχεία παρουσιάσθηκαν κατά τον χρόνο σύνταξης της έκθεσης. Η Kvaerner και οι γερμανικές αρχές δεν είχαν υποχρέωση, μετά την υποβολή της τελευταίας έκθεσης «spill-over», η οποία κάλυπτε την περίοδο έως το τέλος του 1995, να υποβάλουν στην Επιτροπή και άλλα έγγραφα στοιχεία σχετικά με την περαιτέρω πορεία των ζημιών.

(53) Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή θα έπρεπε να είχε διαπιστώσει ήδη βάσει της έκθεσης «spill-over» του 1995 ότι οι ζημίες ήταν χαμηλότερες των προβλέψεων. Η διαφορά μεταξύ των ποσών των ζημιών στην έκθεση του 1995 [31 Δεκεμβρίου 1995: 224,861 εκατ. ευρώ (439,791 εκατ. DM)] και των αντίστοιχων ποσών στην έκθεση του εξωτερικού ελεγκτή, της 25ης Απριλίου 1997 [31 Δεκεμβρίου 1996: 201,048 εκατ. ευρώ (393,216 εκατ. DM)] προκύπτουν από το γεγονός ότι σε επιμέρους περιπτώσεις οι προβλεφθέντες κίνδυνοι δεν υλοποιήθηκαν πλήρως.

(54) Η KWW ζητεί, η ενίσχυση «Wettbewerbshilf» ύψους 31 955 εκατ. ευρώ (62,5 εκατ. DM) να μην συνυπολογισθεί στην κάλυψη ζημιών. Έτσι, θα προκύψει μικρότερη διαφορά μεταξύ προβλεφθεισών και πραγματικών ζημιών.

IV. **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ**

(55) Η Γερμανία εξηγεί ότι τα 60,988 εκατ. ευρώ (119,284 εκατ. DM) που αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας είναι υφιστάμενη ενίσχυση, η οποία αποτελεί τμήμα της λειτουργικής ενίσχυσης που εγκρίθηκε από την Επιτροπή με τις αποφάσεις της 3ης Μαρτίου 1993 και της 17ης Ιανουαρίου 1994. Ως εκ τούτου, δεν είναι κατανοητό το ότι η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία για μη κοινοποιηθείσα, δηλαδή νέα, ενίσχυση. Χωρίς να υπάρχει ρητή διάταξη στις αποφάσεις της, η Επιτροπή δεν μπορεί να αξιολογήσει εκ νέου τη συμβατότητα της ενίσχυσης την οποία πολλά έτη πριν είχε κρίνει συμβατή με την κοινή αγορά. Τούτο αντιβαίνει προς τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της έννομης εμπιστοσύνης.

(56) Ακόμη, η Γερμανία υποστηρίζει ότι δεν κατεβλήθησαν πράγματι όλα τα ποσά τα οποία η Επιτροπή εξέτασε στις αποφάσεις της για την έγκριση των ενισχύσεων. Η Επιτροπή ενέκρινε την πλήρη κάλυψη των εξόδων αναδιάρθρωσης. Στο πλαίσιο αυτό δεν εξέτασε σε ποιο βαθμό η αναδιάρθρωση πραγματοποιήθηκε με ίδιους πόρους των ναυπηγείων. Η πρόβλεψη για τις ζημίες από συμβάσεις που υπεγράφησαν μετά την 1η Ιουλίου 1990 ανέφερε 230,08 εκατ. ευρώ (450 εκατ. DM). Για την κάλυψη του ποσού αυτού, χρησιμοποιήθηκαν όχι μόνο τα 29,812 εκατ. ευρώ (58,309 εκατ. DM) της λειτουργικής ενίσχυσης σε μετρητά, όπως προκύπτει από το σχετικό παραστατικό («Zahlungsplan») που υπεβλήθη στην Επιτροπή, αλλά και ίδιοι πόροι των ναυπηγείων, οι οποίοι εμφαίνονταν ως κονδύλια στον ισολογισμό. Αυτοί οι ίδιοι πόροι δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ενίσχυση, διότι αποτελούν περιουσιακά στοιχεία των ναυπηγείων πωληθέντα μετά από ανοικτή και χωρίς όρους διαγωνιστική διαδικασία.

(57) Η Γερμανία τονίζει ότι τα ναυπηγεία δεν μπορούσαν να αναδιαρθρωθούν χωρίς την ενίσχυση που προβλεπόταν στη συμφωνία ιδιωτικοποίησης και ενεκρίθη από την Επιτροπή, διότι η Kvaerner, ως πλειοδότης, επιθυμούσε απλώς να πραγματοποιήσει την αναδιάρθρωση με δική της ευθύνη μόνο εάν ελάμβανε την ενίσχυση αυτή. Εάν η Επιτροπή είχε αμφιβολίες ως προς το εύλογο της πρόβλεψης των ζημιών στο επιχειρηματικό σχέδιο της εποχής εκείνης, θα έπρεπε να μην εγκρίνει την ενίσχυση ως κατ' αποκοπήν ποσό, αλλά να περιλάβει στην έγκρισή της ρήτρα που να αναφέρει ότι η έγκριση αφορούσε μόνο ενισχύσεις που αντιστοιχούσαν σε πραγματικές ζημίες. Ωστόσο, οι αποφάσεις δεν περιλαμβάνουν τέτοια ρήτρα, ενώ ούτε καν ήταν κάτι τέτοιο στις τότε προθέσεις της Επιτροπής. Με αυτά τα δεδομένα, το συμφωνηθέν κατ' αποκοπήν ποσό πράγματι εξελήφθη ως οριστικό. Οι κίνδυνοι και τα οφέλη από πιθανή υπέρβαση ή υστέρηση έναντι του ποσού αυτού ανελήφθησαν από την KWW, ως κίνητρο για την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων κατά τον ταχύτερο και αποτελεσματικότερο τρόπο.

(58) Η Γερμανία αναφέρεται στην επιστολή που απέστειλε στην Επιτροπή στις 28 Μαΐου 1993, η οποία υπενθύμιζε στην Επιτροπή ότι η κάλυψη των πραγματικών ζημιών έναντι αποδεικτικών των ζημιών εκ μέρους της εταιρείας δεν προβλεπόταν στη συμφωνία ιδιωτικοποίησης. Ο αγοραστής των ναυπηγείων φέρει τον κίνδυνο τυχόν πρόσθετων εξόδων. Ως αντάλλαγμα, ο αγοραστής μπορεί να επωφεληθεί από ελάσσονες, σύμφωνα με την εμπειρία, πιθανότητες εξοικονόμησης ποσών. Ως εκ τούτου, η λειτουργική ενίσχυση ως κατ' αποκοπήν ποσό, η οποία συμφωνήθηκε με τον αγοραστή, ήταν αναγκαία για την ιδιωτικοποίηση των ανατολικογερμανικών ναυπηγείων.

(59) Ακόμη, η Γερμανία αναφέρεται στην επιστολή που απέστειλε στις 16 Οκτωβρίου 1993, και στην οποία δεν προβλέπεται η συνεχής παρακολούθηση της μελλοντικής πορείας των ζημιών. Τούτο θα μπορούσε να λεχθεί και για τη συμφωνία με τον αγοραστή, η οποία προβλέπει ότι η KWW αναλαμβάνει πλήρως τον κίνδυνο των ζημιών που ίσως προκύψουν υψηλότερες εκείνων που προβλέπονταν κατά την υπογραφή της συμφωνίας.

(60) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή ενέκρινε το 1993 ολόκληρη τη λειτουργική ενίσχυση χωρίς περιοριστικούς όρους και με πλήρη επίγνωση των περιστάσεων. Η ενίσχυση αυτή κατεβλήθη αμέσως στα ναυπηγεία κατά τα προβλεπόμενα, και πολύ πριν προσδιορισθεί το ύψος των πραγματικών ζημιών.

(61) Ένα άλλο σημείο που θίγεται από τη Γερμανία είναι το ότι η Επιτροπή δεν επεφύλαξε στον εαυτό της το δικαίωμα να επανεξετάσει εκ των υστέρων την αναγκαιότητα της ενίσχυσης. Ούτε στην απόφαση του Μαρτίου του 1993 ούτε και σε εκείνη του Ιανουαρίου του 1994 αναφέρεται ότι η ενίσχυση ενεκρίθη μόνο για την κάλυψη των πραγματικών ζημιών, και ότι η τελική αξιολόγηση θα πραγματοποιείτο μόνο αφού γινόταν γνωστό το τελικό ύψος των πραγματικών ζημιών. Εξάλλου, ούτε αναφέρεται στις αποφάσεις της Επιτροπής ότι το ύψος των πραγματικών ζημιών θα έπρεπε να αποδειχθεί ή ότι, εάν η ενίσχυση αποδεικνυόταν εκ των υστέρων «μη αναγκαία», θα έπρεπε να επιστραφεί. Η Επιτροπή θα έπρεπε να είχε περιλάβει μια σύντομη διάταξη στις αποφάσεις της, έτσι ώστε να είναι σε θέση να ασκήσει νομότυπα ένα τέτοιο δικαίωμα.

(62) Η Γερμανία αναφέρεται στις εγκριτικές αποφάσεις της Επιτροπής, στις οποίες προβλέπεται ότι η Επιτροπή μπορεί, με γνώμονα τη δέσμευσή της έναντι του Συμβουλίου, να εγκρίνει τη χορήγηση ενίσχυσης μόνο εφόσον η αναγκαιότητά της προκύψει σαφώς. Επειδή δε η Επιτροπή ενέκρινε τότε την ενίσχυση χωρίς να θέσει όρους, τούτο μπορεί να ερμηνευθεί μόνο ως ότι η Επιτροπή είχε πεισθεί για την αναγκαιότητα της ενίσχυσης πριν την εγκρίνει.

(63) Κατά τη γνώμη της Γερμανίας, οι αποφάσεις της Επιτροπής δεν μπορούν να ερμηνευθούν κατά τρόπο που να σημαίνει ότι η Επιτροπή θα χρησιμοποιούσε τις εποπτικές και ερευνητικές της εξουσίες για να αξιολογήσει μεταγενέστερα την αναγκαιότητα της ενίσχυσης. Ούτε άλλωστε η Επιτροπή επεφύλαξε στον εαυτό της το δικαίωμα μιας τέτοιας αξιολόγησης.

(64) Στις εγκριτικές αποφάσεις της Επιτροπής αναφέρεται απλώς ότι η Επιτροπή ανελάμβανε έναντι του Συμβουλίου τη δέσμευση να χρησιμοποιήσει τις εποπτικές και ερευνητικές της εξουσίες για να εξασφαλίσει ότι τα ναυπηγεία θα λάβουν μόνο τα ποσά που είναι αναγκαία για την αναδιάρθρωσή τους. Η δέσμευση αυτή ετέθη στις αποφάσεις για να εξηγηθεί το γιατί η Επιτροπή δεν ενέκρινε ολόκληρη την ενίσχυση με μία απόφαση, αλλά σε δόσεις. Επιπλέον δε, η δέσμευση αυτή σήμαινε ότι η Επιτροπή αποφαινόταν οριστικά ως προς την αναγκαιότητα της ενίσχυσης κάθε φορά που ενέκρινε μία δόση.

(65) Η Γερμανία εξηγεί και ότι, αντίθετα με τα υποστηριζόμενα από την Επιτροπή κατά την κίνηση της διαδικασίας, στην επιστολή της τής 28ης Μαΐου 1993 δεν αναφέρει κατά κανένα τρόπο ότι η Γερμανία θα πρέπει να φροντίσει ώστε η Επιτροπή να μπορεί να επαληθεύσει τη χρησιμοποίηση της ενίσχυσης μετά την έγκριση και τη χορήγησή της. Στην επιστολή της η Γερμανία ανέφερε ότι η Επιτροπή μπορεί να επαληθεύσει τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί η ενίσχυση πριν από την έγκριση των δόσεων. Ως εκ τούτου, στην επιστολή της 28ης Μαΐου υπήρχε παραπομπή στο έγγραφο για την τεκμηρίωση της χρησιμοποίησης της ενίσχυσης («Verwendungsnachweis»), το οποίο είχε συνταχθεί τότε από τα ναυπηγεία. Τα στοιχεία που εδόθησαν από την KWW στις 26 Μαΐου 1993 σχετικά με τη χρησιμοποίηση της ενίσχυσης επισυνάπτονταν στην επιστολή αυτή. Η πρόσκληση για επαλήθευση της χρησιμοποίησης της ενίσχυσης αφορούσε μόνο τα στοιχεία αυτά.

(66) Η Γερμανία αναφέρεται στην απόφαση της Επιτροπής για την έγκριση της δεύτερης δόσης της ενίσχυσης, η οποία προβλέπει ότι το εγκρινόμενο ποσό αποτελεί τη μέγιστη λειτουργική ενίσχυση που μπορεί να καταβληθεί στα ναυπηγεία. Τούτο μπορεί μόνο να σημαίνει ότι τα ναυπηγεία δεν θα έπρεπε να λάβουν άλλη λειτουργική ενίσχυση πέραν εκείνων που προβλέπονται στη σύμβαση ιδιωτικοποίησης, και ιδίως καμία πρόσθετη ενίσχυση δυνάμει εγκεκριμένων καθεστώτων.

(67) Η Γερμανία εξηγεί ότι το ότι υπέβαλε στην Επιτροπή στοιχεία μετά την έγκριση της ενίσχυσης, και ιδίως τις λεγόμενες εκθέσεις «spill-over», δεν συνεπάγεται αρμοδιότητα της Επιτροπής να επαληθεύσει την αναγκαιότητα της ενίσχυσης. Οι εκθέσεις αυτές υπεβλήθησαν με σκοπό να αποδείξουν ότι δεν είχε σημειωθεί διάχυση (spill-over) της ενίσχυσης από τα ναυπηγεία προς άλλες επιχειρήσεις. Αντίθετα με τα υποστηριζόμενα από την Επιτροπή, το νόημα και ο σκοπός των ως άνω εκθέσεων δεν ήταν να καταδείξουν το πραγματικό ύψος των ζημιών. Τα στοιχεία για τη χρησιμοποίηση της ενίσχυσης που περιέχονταν στις εκθέσεις αυτές σκοπό είχαν να συμβάλουν στην επισήμανση με διαφανή τρόπο, και με γνώμονα τον σκοπό των σχετικών ελέγχων, ότι καμία επιμέρους ενίσχυση δεν μεταβιβάσθηκε από τον επενδυτή σε άλλα ναυπηγεία.

(68) Η Γερμανία δηλώνει ότι ανταποκρίθηκε έγκαιρα σε όλες τις υποχρεώσεις της ως προς την υποβολή εκθέσεων. Η τελευταία έκθεση, η οποία αναφερόταν στην περίοδο έως την 31η Δεκεμβρίου 1995, υπεβλήθη στην Επιτροπή με επιστολή της 6ης Ιουλίου 1996. Με βάση τα στοιχεία που περιέχονταν στην τελευταία αυτή έκθεση, η Επιτροπή έλαβε γνώση το αργότερο στις 26 Ιουλίου 1996 του ότι οι πραγματικές ζημίες ήταν σημαντικά χαμηλότερες των 262,037 εκατ. ευρώ (512,5 εκατ. DM).

(69) Η Γερμανία εξήγησε τη διαφορά μεταξύ των πραγματικών ζημιών στην έκθεση για το 1995 και εκείνων στην έκθεση που υπεβλήθη αργότερα από την Arthur Andersen στις γερμανικές αρχές με επιστολή της 25ης Ιουλίου 1997, σχετικά με την κατάσταση στις 31 Δεκεμβρίου 1996: Οφείλεται στο ότι οι προβλεφθέντες κίνδυνοι δεν υλοποιήθηκαν πλήρως και η κατάσταση αποδείχθηκε διαφορετική το 1996, λόγω του παράγοντα χρόνος. Ορισμένοι από τους προβλεφθέντες κινδύνους δεν υλοποιήθηκαν. Ως εκ τούτου, οι πραγματικές ζημίες υπήρξαν τελικά χαμηλότερες από τις προβλεφθείσες στις 31 Δεκεμβρίου 1995.

(70) Η Γερμανία εξηγεί ότι, αντίθετα με τα υποστηριζόμενα από την Επιτροπή κατά την κίνηση της διαδικασίας, το καλοκαίρι του 1996 δεν μπορούσε να προβλεφθεί ότι οι πραγματικές ζημίες θα ήταν χαμηλότερες από τις αναφερόμενες στην τελευταία έκθεση «spill-over». Ο ισολογισμός των ναυπηγείων συντάχθηκε προσεκτικά, με βάση τους κανόνες για τη διατήρηση επαρκών κεφαλαίων. Ως εκ τούτου, οι ζημίες εκτιμήθηκαν κατά τρόπο που δεν λάμβανε υπόψη την πιθανότητα μεγαλύτερων ζημιών. Για το λόγο αυτόν, η Επιτροπή είχε πλήρη γνώση της διαφοράς μεταξύ των αρχικών προβλέψεων και των πραγματικών ζημιών ήδη από τον Ιούλιο του 1996. Στοιχεία για τις πραγματικές ζημίες άρχισε να ζητεί μόλις το καλοκαίρι του 1999, ενώ κίνησε τη διαδικασία μόλις το Φεβρουάριο του 2000.

(71) Ακόμη, η Γερμανία υποστηρίζει ότι, εφόσον η Επιτροπή κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η διαφορά μεταξύ προβλεφθεισών και πραγματικών ζημιών επέχει θέση κρατικής ενίσχυσης, η διαφορά αυτή θα ήταν μικρότερη από αυτήν που εμφανίζει η Επιτροπή. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το ύψος της ενίσχυσης που ελήφθη για την κάλυψη ζημιών ήταν 262,037 εκατ. ευρώ (512,5 εκατ. DM). Το ποσό αυτό απαρτίζεται από την προβλεφθείσα κάλυψη ζημιών (230,081 εκατ. ευρώ, 450 εκατ. DM) και από την «Wettbewerbshilfe» (31,955 εκατ. ευρώ, 62,5 εκατ. DM). Ωστόσο, η «Wettbewerbshilfe» δεν προοριζόταν για την κάλυψη ζημιών αλλά, όπως συνήθως, για την αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων που αντιμετώπισαν όλα τα γερμανικά ναυπηγεία λόγω της γεωγραφικής θέσης τους στη Γερμανία και στην Ευρώπη. Πρόκειται για ενίσχυση εγκριθείσα από την Επιτροπή. Ως εκ τούτου, το ύψος των πραγματικών ζημιών μπορεί να συγκριθεί μόνο με τις αρχικά προβλεφθείσες ζημίες των 230,081 εκατ. ευρώ (450 εκατ. DM), οπότε η διαφορά ανέρχεται μόνο σε 29,033 εκατ. ευρώ (56,784 εκατ. DM).

V. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Νομική βάση της ενίσχυσης

(72) Η οδηγία 90/684/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 92/68/ΕΟΚ, προβλέπει παρέκκλιση από την κατάργηση των λειτουργικών ενισχύσεων προς τις ναυπηγικές βιομηχανίες, υπέρ των ναυπηγείων της πρώην Ανατολικής Γερμανίας. Η υπό εξέταση λειτουργική ενίσχυση αναμένεται να επιτρέψει στα ναυπηγεία αυτά να αντεπεξέλθουν στην επείγουσα και εκτεταμένη αναδιάρθρωσή τους και να γίνουν ανταγωνιστικά. Σύμφωνα με το άρθρο 10α παράγραφος 2 της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ, οι λειτουργικές ενισχύσεις για εργασίες ναυπήγησης και μετασκευής των ναυπηγείων της πρώην Ανατολικής Γερμανίας έως την 31η Μαρτίου 1993 είναι δυνατόν να θεωρηθούν συμβατές με την κοινή αγορά, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές συμπεριλαμβάνουν την υποχρέωση υποβολής ετήσιας έκθεσης από τη Γερμανία. Ακόμη, η Επιτροπή μεριμνά ώστε οι ενισχύσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο αυτό να μην επηρεάζουν τις συναλλαγές σε βαθμό που να αντιβαίνει προς το κοινό συμφέρον.

(73) Βάσει της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ, όπως αυτή τροποποιήθηκε από την οδηγία 92/68/ΕΟΚ, η Επιτροπή ενέκρινε με δύο αποφάσεις της ορισμένα μέτρα υπέρ των ναυπηγείων της πρώην Ανατολικής Γερμανίας. Μεταξύ των μέτρων αυτών ήταν και λειτουργικές ενισχύσεις, οι οποίες θεωρήθηκαν συμβατές με την κοινή αγορά δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο ε) της συνθήκης ΕΚ.

(74) Οι ως άνω αποφάσεις της Επιτροπής αναφέρονται στην υποχρέωση της Επιτροπής να μεριμνά ώστε τα ναυπηγεία στα νέα ομόσπονδα κρατίδια (Länder) να λαμβάνουν μόνο ενισχύσεις που είναι αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους. Σκοπός της οδηγίας 92/68/ΕΟΚ, η οποία προβλέπει παρέκκλιση από τη γενική απαγόρευση των λειτουργικών ενισχύσεων προς ναυπηγικές βιομηχανίες, ήταν να επιτρέψει τη συνέχιση της λειτουργίας των ναυπηγείων κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσής τους. Οι ενισχύσεις που χορηγούνταν βάσει αυτής της παρέκκλισης έπρεπε να περιορίζονται αυστηρά στο σκοπό αυτόν, και συγκεκριμένα στην αναδιάρθρωση των ναυπηγείων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ενέκρινε ενισχύσεις μόνο υπό τον όρο ότι ήταν αναγκαίες για τη συνέχιση της λειτουργίας των ναυπηγείων κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσής τους. Τούτο δηλώνεται σαφώς στην τέταρτη παράγραφο της απόφασης που κοινοποιήθηκε προς τη Γερμανία με την επιστολή SG (93) D/4052, της 3ης Μαρτίου 1993, καθώς και στην τέταρτη παράγραφο της απόφασης που κοινοποιήθηκε προς τη Γερμανία με την επιστολή SG (94) D/567, της 17ης Ιανουαρίου 1994) [6].

(75) Ακόμη, η απόφαση σχετικά με την έγκριση της δεύτερης δόσης της ενίσχυσης, η οποία κοινοποιήθηκε προς τη Γερμανία με επιστολή της 17ης Ιανουαρίου 1994, υπογραμμίζει ότι αυτή η λειτουργική ενίσχυση αποτελεί τη μέγιστη λειτουργική ενίσχυση προς καταβολή στα ναυπηγεία για συμβάσεις υπογραφείσες έως την 31η Δεκεμβρίου 1993. Τούτο καθιστά προφανές ότι το πνεύμα της απόφασης κατέστη σαφές στη Γερμανία και στον δικαιούχο: Η εγκριθείσα ενίσχυση αποτελεί το μέγιστο ποσό, το οποίο θα καταβληθεί μόνο ενόσω είναι απολύτως αναγκαίο για την επίτευξη της αναδιάρθρωσης.

Η πρόβλεψη των ζημιών και η έννοια του «κατ' αποκοπήν ποσού»

(76) Η Γερμανία και η KWW υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή αποφάσιζε οριστικά ως προς την αναγκαιότητα της ενίσχυσης πριν από τη χορήγηση των δόσεων. Στις σχετικές αποφάσεις της δεν έθετε όρους που να δικαιολογούν τη μεταγενέστερη εκ νέου αξιολόγηση της ενίσχυσης. Ακόμη, η Επιτροπή, έχοντας πλήρη γνώση του ότι η σύμβαση ιδιωτικοποίησης δεν προέβλεπε καμία υποχρέωση πιθανής επιστροφής χρημάτων, ενέκρινε κατ' αποκοπήν το ποσό της ενίσχυσης. Εάν η Επιτροπή αμφέβαλε για τη βασιμότητα της πρόβλεψης των ζημιών που της είχε τότε υποβληθεί, θα έπρεπε να είχε εντάξει στις αποφάσεις της ρήτρα που να αναφέρει ότι η έγκριση κάλυπτε μόνο τα ποσά ενίσχυσης που αντιστοιχούσαν σε πραγματικές ζημίες.

(77) Όπως εξηγείτο και στην απόφαση για κίνηση της διαδικασίας [7], η Επιτροπή επισημαίνει ότι σε περιπτώσεις όπου η ενίσχυση χορηγείται για αναδιάρθρωση, η οποία πρέπει να πραγματοποιηθεί μετά την έκδοση της απόφασης περί συμβατότητας της ενίσχυσης, η έγκριση πρέπει να δίδεται βάσει εκτιμήσεων. Εκτιμήσεις ως προς τα στοιχεία της λειτουργικής ενίσχυσης χρειάζονταν ιδιαίτερα στην προκειμένη περίπτωση, διότι, σύμφωνα το άρθρο 10α παράγραφος 2 της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ, η ενίσχυση αυτή έπρεπε να χορηγηθεί έως την 31η Δεκεμβρίου 1993. Οι προαναφερόμενες αποφάσεις λαμβάνουν υπόψη τον επείγοντα χαρακτήρα της ενίσχυσης όταν τονίζουν ότι είναι σαφές στην Επιτροπή ότι η λήψη απόφασης χρειάζεται επειγόντως, έτσι ώστε να μην ανασχεθούν οι δυνατότητες των ναυπηγείων για αναδιάρθρωση.

---

[6] Η δεύτερη περίοδος της τέταρτης παραγράφου της δεύτερης επιστολής αναφέρει ότι, ωστόσο, η Επιτροπή, με γνώμονα τη δέσμευσή της έναντι του Συμβουλίου, μπορεί να εγκρίνει μόνο τη χορήγηση ενίσχυσης ενόσω η αναγκαιότητά της καταδεικνύεται σαφώς, οι δε όροι που τίθενται στην οδηγία του Συμβουλίου ως αντάλλαγμα της ενίσχυσης τηρούνται αυστηρά.

[7] Βλέπε υποσημείωση 3.

(78) Η Επιτροπή χρειάσθηκε να εκδώσει τις αποφάσεις της σχετικά με την εξεταζόμενη λειτουργική ενίσχυση βασιζόμενη στα στοιχεία που της είχαν ήδη υποβληθεί από τις γερμανικές αρχές. Για το λόγο αυτόν χρειάσθηκε να ενταχθούν ρητά στις αποφάσεις κατάλληλοι όροι σχετικά με την αναγκαιότητα της ενίσχυσης. Όταν εκδόθηκαν οι αποφάσεις, η Επιτροπή δεν διατύπωσε αμφιβολίες ως προς τη βασιμότητα των προβλέψεων για τις ζημίες, αλλά έπρεπε να εξασφαλίσει ότι, εάν αποδεικνυόταν ότι οι ζημίες δεν ήταν στο ύψος των προβλέψεων, η ενίσχυση για την κάλύψη ζημιών θα καθίστατο ασύμβατη, οπότε και θα έπρεπε να επιστραφεί.

(79) Για τον ίδιο λόγο, όλες οι αποφάσεις της Επιτροπής για την έγκριση των δόσεων της ενίσχυσης υπενθυμίζουν ότι, κατά την έγκριση της παρέκκλισης αυτής από τους κανόνες που διέπουν τις λειτουργικές ενισχύσεις προς τα λοιπά κοινοτικά ναυπηγεία, η Επιτροπή ανέλαβε έναντι του Συμβουλίου τη δέσμευση να χρησιμοποιήσει τις εποπτικές και ερευνητικές της εξουσίες για να εξασφαλίσει ότι τα ναυπηγεία στα νέα ομόσπονδα κρατίδια θα λαμβάνουν μόνο τις ενισχύσεις που απαιτούνται για να μην ανασχεθούν οι δυνατότητες αναδιάρθρωσής τους. Δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση το ότι η έννοια της κατ' αποκοπήν χορήγησης της ενίσχυσης, η οποία προβλήθηκε από τη Γερμανία μετά την ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης, δεν αντιστοιχεί στις διατάξεις ούτε των οδηγιών του Συμβουλίου ούτε των αποφάσεων της Επιτροπής.

Παρερμηνεία των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων

(80) Πριν εκδοθούν οι αποφάσεις για την εξεταζόμενη ενίσχυση, η Γερμανία διαβίβασε στην Επιτροπή αντίγραφο της συμφωνίας εξαγοράς μεταξύ THA και Kvaerner Warnow Werft. Κατά τη Γερμανία, το έγγραφο αυτό ενημέρωνε πλήρως την Επιτροπή σχετικά με κατ' αποκοπήν χορήγηση της ενίσχυσης. Η Γερμανία δεν εξηγεί με ποιον τρόπο η συμφωνία αυτή, μεταξύ THA και Kvaerner Warnow Werft, θα μπορούσε να δεσμεύσει έναν τρίτο, και συγκεκριμένα την Επιτροπή.

(81) Ακόμη, η Γερμανία αναφέρεται στην επιστολή που απέστειλε στις 28 Μαΐου 1993 προς την Επιτροπή, και με την οποία έδωσε πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την ιδιωτικοποίηση των ναυπηγείων της πρώην Ανατολικής Γερμανίας. Βασικό αντικείμενο της επιστολής αυτής ήταν να εξηγήσει την αναγκαιότητα της λειτουργικής ενίσχυσης για την κάλυψη ζημιών από συμβάσεις και από την υποαπασχόληση. Ακόμη, η Γερμανία υπενθυμίζει ότι στη συμφωνία εξαγοράς δεν προβλεπόταν κάλυψη των ζημιών έναντι αποδεικτικών πληρωμής, και τούτο για να αποφευχθεί η αντιοικονομική διαχείριση της επιχείρησης. Στόχος της THA ήταν η μεταβίβαση του χρηματοοικονομικού κινδύνου ενδεχόμενων πρόσθετων ζημιών στον αγοραστή. Ως εκ τούτου, οι προβλεπόμενες ζημίες των ναυπηγείων –και των Warnow Werft– έπρεπε να προσδιορισθούν εκ των προτέρων όσο το δυνατόν ακριβέστερα.

(82) Η Γερμανία εξηγούσε επιπλέον ότι, σε μια κίνηση αντιστάθμισης, συμφωνήθηκε, ο αγοραστής να επωφεληθεί από την, απίθανη ωστόσο, περίπτωση επίτευξης κερδών. Ο μηχανισμός αυτός αναμενόταν να ενθαρρύνει τους αγοραστές να πραγματοποιήσουν τη μετάβαση των ναυπηγείων στις συνθήκες της οικονομίας της αγοράς το ταχύτερο δυνατόν.

(83) Για αυτόν ακριβώς το λόγο η Επιτροπή χρειάσθηκε να επαναλάβει στην απόφασή της της 17ης Ιανουαρίου 1994 τις δεσμεύσεις της Γερμανίας, οι οποίες είχαν ήδη περιληφθεί ρητά στην πρώτη απόφαση, η οποία κοινοποιήθηκε στη Γερμανία με την επιστολή της 3ης Μαρτίου 1993. Ακόμη, η Επιτροπή αποφάσισε να απαντήσει με απόφαση, δηλαδή με ακυρώσιμη νομική πράξη, η οποία ωστόσο ήταν δυνατόν να καταστεί οριστική. Λαμβάνοντας υπόψη το ότι η Γερμανία είχε λάβει γνώση τόσο των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων όσο και του ιστορικού της υπόθεσης, η Επιτροπή δεν μπορεί να κατανοήσει την εκ μέρους της Γερμανίας παρερμηνεία των αποφάσεών της του 1993 και του 1994 για τη χορήγηση της ενίσχυσης. Οι αποφάσεις αυτές υπογραμμίζουν σαφώς ότι η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει τις ερευνητικές και εποπτικές της εξουσίες για να εξασφαλίσει ότι τα ναυπηγεία θα λάβουν μόνο τις ενισχύσεις που είναι αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους.

Ποσά των ενισχύσεων που έλαβε η KWW

(84) Στα παρατηρήσεις τους, τόσο η Γερμανία όσο και η KWW υποστηρίζουν ότι το επίμαχο ποσό των 60,988 εκατ. ευρώ (119,284 εκατ. DM) αποτελεί μέρος της συνολικής λειτουργικής ενίσχυσης που είχε εγκριθεί με τις αποφάσεις της Επιτροπής που κοινοποιήθηκαν στη Γερμανία το Μάρτιο του 1993 και τον Ιανουάριο του 1994, οπότε και υφιστάμενη ενίσχυση, της οποίας η συμβατότητα δεν μπορεί εκ των υστέρων να επαναξιολογηθεί. Ακόμη, υποστηρίζουν ότι τα ποσά που είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή ως ενισχύσεις στην ουσία δεν ήταν όλα ενισχύσεις. Ένα μέρος των εξόδων αναδιάρθρωσης καλύφθηκε με ίδιους πόρους των ναυπηγείων, με αντίστοιχους κωδικούς στον ισολογισμό. Μόνο 29,812 εκατ. ευρώ (58,309 εκατ. DM) λειτουργικής ενίσχυσης κατεβλήθησαν σε μετρητά.

(85) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η συνολική ενίσχυση περιλαμβάνει την καταβολή τόσο μετρητών όσο και μη μετρητών. Οι ενισχύσεις σε μη μετρητά συνίστανται στη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων –εν μέρει παγίων και εν μέρει κυκλοφορούντων– προς τη νέα εταιρεία, παράλληλα με λιγότερο αναλογική μεταβίβαση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Πάντως, ο τρόπος καταβολής της ενίσχυσης δεν έχει αποφασιστική σημασία ως προς τον χαρακτηρισμό μιας πληρωμής ως ενίσχυσης. Η Επιτροπή ενέκρινε με τις δύο αποφάσεις της λειτουργική ενίσχυση συνολικού ύψους 380,9 εκατ. ευρώ (745 εκατ. DM), ένα δε μέρος της ενίσχυσης αυτής κατεβλήθη σε μετρητά και ένα άλλο σε μη μετρητά. Και οι δύο ως άνω αποφάσεις δεν αμφισβητήθηκαν ούτε από τη Γερμανία ούτε από τον δικαιούχο. Ως εκ τούτου, είναι δεσμευτικές για τη Γερμανία, για τον δικαιούχο και για την Επιτροπή. Στη φάση αυτή, θα πρέπει να αναφερθεί και ότι, σύμφωνα με τις αποφάσεις αυτές, το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που κατεβλήθη σε μετρητά είναι σαφώς υψηλότερο από το επίμαχο ποσό των 60,988 εκατ. ευρώ (119,284 εκατ. DM). Ο δικαιούχος θα έπρεπε να είχε αμφισβητήσει τις αποφάσεις αυτές, εάν είχε διαπιστώσει ότι η αξιολόγηση ήταν εσφαλμένη, και τούτο εντός δύο μηνών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 230 παράγραφος 5 της συνθήκης ΕΚ.

(86) Σύμφωνα με το σημείο 7.6.2 της συμφωνίας ιδιωτικοποίησης, ο προσωρινός ισολογισμός έπρεπε να περιλαμβάνει και ένα ειδικό κονδύλιο 435 500 000,00 DM για τη χρηματοδότηση επενδύσεων εκσυγχρονισμού εκ μέρους της εταιρείας κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης, καθώς και *ένα άλλο ειδικό κονδύλιο 450 000 000,00 DM για την κάλυψη ζημιών των εταιρειών κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης λόγω ανεπαρκούς παραγωγικότητας, καθώς και άλλων ζημιών* λόγω της τρέχουσας έλλειψης ανταγωνιστικότητας. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η καταβολή 450 εκατ. DM για την κάλυψη ζημιών αποτελούσε προϋπόθεση για την εξαγορά των ναυπηγείων Warnow Werft, και τούτο ελήφθη υπόψη στον προσωρινό ισολογισμό. Ως εκ τούτου, ο ισολογισμός αυτός περιελάμβανε και θέσεις οι οποίες δεν αναφέρονταν άμεσα στα προς μεταβίβαση περιουσιακά στοιχεία, αλλά περιείχαν τα ποσά που έλαβε η KWW για την κάλυψη ζημιών από τις συμβάσεις ναυπήγησης. Τα ποσά αυτά αποτελούν κρατικές ενισχύσεις.

(87) Το ότι μέρος της ενίσχυσης κατεβλήθη σε μη μετρητά αποσαφηνίζεται στην απόφαση της Επιτροπής που κοινοποιήθηκε στη Γερμανία στις 17 Ιανουαρίου 1994, και η οποία αναφέρει τα εξής ως προς τη χορήγηση της δεύτερης δόσης: «… 617,1 εκατ. DM λειτουργικής ενίσχυσης, από τα οποία τα 113,5 εκατ. DM θα καταβληθούν σε μετρητά, με 66,9 εκατ. DM ως "Wettbewerbshilfe" και 46,6 εκατ. DM για την κάλυψη μέρους των ζημιών από συμβάσεις υπογραφείσες μετά την 1.7.1990…». Από αυτά προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος της εγκριθείσας λειτουργικής ενίσχυσης, και συγκεκριμένα τα 257,4 εκατ. ευρώ (503,6 εκατ. DM), ενεκρίθησαν ως ενίσχυση σε μη μετρητά.

(88) Η KWW δεν μπορεί να υποστηρίζει ότι ποτέ δεν προσέβαλε τις αποφάσεις κατά τα μέρη που αφορούν τις ενισχύσεις σε μη μετρητά διότι η Επιτροπή έχει εκδώσει θετική απόφαση. Ο χαρακτηρισμός της μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων ως κρατικής ενίσχυσης επιβάρυνε την KWW τόσο ώστε, εάν δεν συμφωνούσε, η προσφυγή κατά της απόφασης αυτής θα γινόταν αποδεκτή. Η Επιτροπή χαρακτήρισε τα μέτρα ως κρατική ενίσχυση και εξέτασε τη συμβατότητά τους με την κοινή αγορά. Τούτο σήμαινε ότι η Επιτροπή ήταν σε θέση να επιβάλει όρους για να αποδεχθεί τις δεσμεύσεις της Γερμανίας, με άμεση επίπτωση στις δραστηριότητες του δικαιούχου. Σε μια τέτοια περίπτωση, η αίτηση ακύρωσης της απόφασης κρίνεται παραδεκτή ([8]).

(89) Η Επιτροπή πραγματοποίησε σε βάθος ανάλυση των ποσών της ενίσχυσης τα οποία έλαβε η KWW μετά την έγκριση, και τούτο βάσει όλων των διαθέσιμων στοιχείων. Μετά τη λεπτομερή εξέταση του ισολογισμού πριν από την ιδιωτικοποίηση, του ισολογισμού της εξαγοράς, των εκθέσεων spill-over από το γραφείο Arthur Anderson, της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης και της σύμβασης ιδιωτικοποίησης, φαίνεται ότι τα ναυπηγεία δεν έλαβαν τη λειτουργική ενίσχυση, ισοδύναμη με την απαλοιφή παλαιών οφειλών ύψους 42,1 εκατ. ευρώ (82,4 εκατ. DM), που είχε εγκρίνει η Επιτροπή με την απόφαση της 3ης Μαρτίου 1993.

(90) Και πράγματι, η απαλοιφή αυτή θα αποτελούσε κρατική ενίσχυση μόνο εάν ο δικαιούχος διατηρούσε το ενεργητικό του ελεύθερο από τις παλαιές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (ή εάν μεταβιβάζονταν τα στοιχεία ενεργητικού σε νέα δημιουργούμενη εταιρεία, όπως στην προκειμένη περίπτωση). Ωστόσο, ο ισολογισμός της εξαγοράς της KWW δεν συμπεριλαμβάνει μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων χωρίς τις απαλειφθείσες υποχρεώσεις, οπότε και θα ανέκυπτε θέμα λειτουργικής ενίσχυσης. Επειδή το δάνειο που απαλείφθηκε λίγο πριν από την ιδιωτικοποίηση αποτελούσε υποχρέωση της WW (μια κρατικής επιχείρησης), το δημόσιο, ως πρώην μέτοχος, αποτελούσε τον μόνο δικαιούχο και δεν μεταβίβασε το πλεονέκτημα αυτό στην νέα εταιρεία. Κατά τα φαινόμενα τα ναυπηγεία δεν επωφελήθηκαν από αυτή τη λειτουργική ενίσχυση, την οποία είχε εγκρίνει η Επιτροπή.

(91) Τέλος, και σύμφωνα με την έκθεση spill-over, δεν μεταβιβάσθηκαν στην KWW οι συμβάσεις για τα μεγάλα σκάφη μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων (cash carriers). Αν και η κάλυψη των ζημιών από τις συμβάσεις αυτές συμπεριλήφθηκε στη λειτουργική ενίσχυση των 315,5 εκατ. ευρώ (617,1 εκατ. DM), η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 17 Ιανουαρίου 1994, η KWW δεν ανέλαβε την υποχρέωση εκτέλεσης των συμβάσεων αυτών. Έτσι, η KWW δεν ήταν δυνατόν να λάβει αντιστάθμιση για τις προβλεπόμενες ζημίες από τις συμβάσεις αυτές. Για το λόγο αυτόν, δεν υπάρχει λόγος να αντισταθμισθεί η ενίσχυση των 17,7 εκατ. ευρώ (34,6 εκατ. DM), την οποία δεν έλαβε η KWW. Όπως προαναφέρθηκε στις αιτιολογικές σκέψεις 12 έως 20, αυτό το τελευταίο ποσό δεν συμπεριλήφθηκε στο ποσό των 230,08 εκατ. ευρώ (450,0 εκατ. DM) που αναφερόταν στην έκθεση spill-over για την κάλυψη ζημιών.

(92) Η KWW έλαβε επενδυτική ενίσχυση από το κρατίδιο Mecklenburg-Vorpommern κατά 8 εκατ. ευρώ (15,6 εκατ. DM) χαμηλότερη.

«Wettbewerbshilfe»

(93) Η KWW και η Γερμανία υποστηρίζουν ακόμη ότι, εάν η Επιτροπή κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η διαφορά μεταξύ των πραγματικών και των προβλεφθεισών ζημιών είχε το χαρακτήρα κρατικής ενίσχυσης, εν πάση περιπτώσει θα ήταν μικρότερη από αυτή που προβάλλει η Επιτροπή. Τα 31,955 εκατ. ευρώ (62,5 εκατ. DM) της Wettbewerbshilfe δεν προορίζονταν για την κάλυψη ζημιών αλλά για την αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων που αντιμετώπιζαν όλες οι γερμανικές ναυπηγικές επιχειρήσεις λόγω της γεωγραφικής τους θέσης στη Γερμανία και στην Ευρώπη.

([8]) Υπόθεση T-296/97 Alitalia κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3871, παράγραφος 74.

(94) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, όπως προαναφέρθηκε, η σύμβαση ιδιωτικοποίησης και η σχετική αιτιολογική έκθεση περιείχαν λεπτομερή στοιχεία για τις ενισχύσεις αναδιάρθρωσης των ναυπηγείων. Στα έγγραφα αυτά το συνολικό ύψος των ενισχύσεων για κάλυψη ζημιών κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης υπολογίζεται σε 285,096 εκατ. ευρώ (557,6 εκατ. DM). Το ποσό αυτό συμπεριλάμβανε 230,081 εκατ. ευρώ (450 εκατ. DM) για την κάλυψη ζημιών, 37,32 εκατ. ευρώ (73 εκατ. DM) ως Wettbewerbshilfe και 17,69 εκατ. ευρώ (34,6 εκατ. DM) για ζημίες από μια μη ολοκληρωθείσα σύμβαση την οποία ανέλαβε η Treuhandanstalt.

(95) Ως Wettbewerbshilfe η KWW έλαβε μόνο 31,955 εκατ. ευρώ (62,5 εκατ. DM) αντί των εγκεκριμένων 37,3 εκατ. ευρώ (73 εκατ. DM). Το ποσό της Wettbewerbshilfe εγκρίθηκε για την κάλυψη ζημιών κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης. Για το λόγο αυτόν η Επιτροπή συμπεριέλαβε την αντιστάθμιση της μη καταβληθείσας Wettbewerbshilfe στη συνολική εγκριθείσα ενίσχυση για κάλυψη ζημιών.

(96) Ακόμη και αν κάποιος ασπαζόταν τα επιχειρήματα της KWW, αυτά δεν θα επηρέαζαν την αξιολόγηση της Επιτροπής. Δεν αμφισβητείται το ότι η KWW έλαβε ενίσχυση χαρακτηριζόμενη ως Wettbewerbshilfe. Είτε προοριζόταν για την κάλυψη ζημιών είτε όχι, η Wettbewerbshilfe αποτέλεσε έσοδο και μείωσε τις ζημίες. Ως εκ τούτου, οι ανάγκες σε λειτουργικές ενισχύσεις για την κάλυψη ζημιών ήταν χαμηλότερες. Το επιχείρημα της KWW ότι πρέπει να μη ληφθεί καθόλου υπόψη η Wettbewerbshilfe δεν ευσταθεί και συνεπώς πρέπει να απορριφθεί.

Εποπτικές και ερευνητικές εξουσίες

(97) Επίσης, η Γερμανία θέτει σε αμφισβήτηση και τις εποπτικές εξουσίες της Επιτροπής που αποσκοπούν στη διαπίστωση αν οι ενισχύσεις χρησιμοποιήθηκαν για τους τεθέντες στόχους. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι δηλώνεται σαφώς στις εγκριτικές αποφάσεις της για τις ενισχύσεις κάλυψης ζημιών ότι η Επιτροπή θα χρησιμοποιούσε όλες τις εποπτικές και ερευνητικές εξουσίες της για να βεβαιωθεί ότι τα ναυπηγεία στα νέα ομόσπονδα κρατίδια θα ελάμβαναν μόνο τις ενισχύσεις που ήταν αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους.

(98) Η Επιτροπή δεν συμφωνεί με τη Γερμανία ως προς το ότι η φράση στις αποφάσεις της που αναφέρεται στις εποπτικές και ερευνητικές εξουσίες της Επιτροπής αφορά μόνο τη χρονική στιγμή κατά την οποία αξιολογήθηκαν οι εκτιμήσεις και εγκρίθηκαν οι δόσεις. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να υπομνησθούν τόσο οι ειδικές περιστάσεις της υπόθεσης, και πρωτίστως το ότι, σύμφωνα με την οδηγία 92/68/ΕΟΚ, η λειτουργική ενίσχυση έπρεπε να καταβληθεί πριν από το τέλος του 1993, όσο και το γεγονός ότι η ίδια οδηγία επέβαλλε στη Γερμανία την υποχρέωση να υποβάλλει εκθέσεις. Με βάση τα προαναφερόμενα, η δέσμευση της Επιτροπής έναντι του Συμβουλίου μπορεί να ερμηνευθεί μόνο ως αποσκοπούσα στην εξασφάλιση του πραγματικού περιορισμού της ενίσχυσης στα απολύτως αναγκαία για την αναδιάρθρωση

(99) Όσον αφορά τις εποπτικές υποχρεώσεις, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 10α παρ. 2 στοιχείο δ) της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ, η Γερμανία έπρεπε να δώσει στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία, με τη μορφή ετησίων εκθέσεων από ανεξάρτητους ορκωτούς λογιστές ότι οι καταβολές ενίσχυσης περιορίζονταν αυστηρά στις δραστηριότητες των ναυπηγείων που βρίσκονταν στην πρώην Ανατολική Γερμανία. Αυτές οι αποκαλούμενες εκθέσεις spill-over υποβάλλονταν στην Επιτροπή μέχρι το τέλος της περιόδου αναδιάρθρωσης (τέλη του 1995), με σκοπό την τεκμηρίωση του ότι οι ενισχύσεις χρησιμοποιούνταν αποκλειστικά για την KWW. Πέρα από τα στοιχεία αυτά, οι εκθέσεις περιλάμβαναν και στοιχεία για τη συγκεκριμένη χρήση των ενισχύσεων.

(100) Η Γερμανία υποστηρίζει ότι το ότι υπέβαλλε στην Επιτροπή στοιχεία μετά την έγκριση των ενισχύσεων, και ιδίως τις εκθέσεις spill-over, δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι η Επιτροπή έχει αρμοδιότητα να επαληθεύει εκ νέου την αναγκαιότητα της ενίσχυσης. Οι εκθέσεις spill-over υποβάλλονταν για να αποδείξουν ότι δεν υπήρχε διάχυση (spill-over) από τα ναυπηγεία προς άλλες επιχειρήσεις. Όμως, το νόημα και ο σκοπός των εκθέσεων αυτών δεν ήταν να καταδείξουν το πραγματικό ύψος των ζημιών. Τα στοιχεία σχετικά με τη χρήση των ενισχύσεων που περιλαμβάνονταν στις εκθέσεις αυτές σκοπό είχαν απλώς να συμβάλουν στην κατάδειξη με διαφανή τρόπο του ότι, με γνώμονα το σκοπό των ελέγχων για τυχόν διάχυση, καμία ενίσχυση δεν μεταβιβαζόταν από τον επενδυτή σε άλλες επιχειρήσεις.

(101) Η Γερμανία παραβλέπει το γεγονός ότι και οι δύο εγκριτικές αποφάσεις περιλαμβάνουν δεσμεύσεις ως αντάλλαγμα για τη χορήγηση των λειτουργικών ενισχύσεων για την κάλυψη ζημιών, και τούτο για την αποφυγή υπερκάλυψης των ζημιών. Υπό το πρίσμα των δεσμεύσεων αυτών, περαιτέρω συζητήσεις ως προς τις εποπτικές εξουσίες της Επιτροπής φαίνονται περιττές, δεδομένου ότι δεν μπορεί να τεθεί σοβαρά το ερώτημα αν η Επιτροπή έχει την εξουσία, ή ακόμη και την υποχρέωση, να αξιολογεί τις συνέπειες από τη μη τήρηση των βασικών προϋποθέσεων για την έγκριση μιας ενίσχυσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η Επιτροπή οφείλει να επιμένει στην ανάκτηση των ενισχύσεων, οι οποίες πρέπει να θεωρούνται ασύμβατες και παράνομες, δηλαδή χορηγηθείσες χωρίς την έγκριση της Επιτροπής.

(102) Η Επιτροπή συμφωνεί με τη Γερμανία ως προς την παρατήρηση ότι σκοπός των εκθέσεων spill-over ήταν να αποδεικνύουν ότι καμία ενίσχυση για την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων δεν είχε μεταβιβασθεί ούτε «διαχυθεί» προς άλλες επιχειρήσεις, όπως προς τη μητρική εταιρεία των ναυπηγείων. Ωστόσο, η παρακολούθηση της χρήσης των ενισχύσεων σύμφωνα με τις εγκριτικές αποφάσεις περιελάμβανε και την παρακολούθηση των σκοπών για τους οποίους προορίζονταν, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλες οι ενισχύσεις χρησιμοποιούνταν για την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων.

(103) Η σύννομη χρήση των ενισχύσεων για τους σκοπούς για τους οποίους προορίζονταν αποτελούσε ουσιώδες μέρος της εποπτείας. Τούτο καταδεικνύεται και από τη δομή και το περιεχόμενο των εκθέσεων spill-over, στις οποίες η επεξήγηση της χρήσης των ενισχύσεων κατελάμβανε σημαντικό μέρος. Τα σχετικά στοιχεία θεωρήθηκε ιδιαίτερα σημαντικό να συμπεριλαμβάνονται στις εκθέσεις αυτές, για να δίδονται στην Επιτροπή όλες οι αναγκαίες πληροφορίες για την παρακολούθηση της σύννομης χρήσης των ενισχύσεων σύμφωνα με τις εγκριτικές αποφάσεις και τη δέσμευση προς το Συμβούλιο.

Ημερομηνίες των ερευνών της Επιτροπής

(104) Ένα ακόμη κοινό επιχείρημα που προβάλλεται τόσο από την KWW όσο και από τη Γερμανία είναι ότι η Επιτροπή γνώριζε ήδη από το 1996, όταν υποβλήθηκε η τελευταία έκθεση spill-over προς την Επιτροπή, ότι οι πραγματικές ζημίες ήταν σημαντικά χαμηλότερες από τις προβλεφθείσες. Όμως, η Επιτροπή άρχισε να ερευνά την υπόθεση μόλις το 1999.

(105) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, όπως αναφέρεται και στην απόφαση για κίνηση της διαδικασίας, η τελευταία υποβληθείσα έκθεση spill-over καλύπτει την περίοδο έως την 31 Δεκεμβρίου 1995. Το παράρτημα 2 της έκθεσης αυτής περιέχει στη σελίδα 1 πίνακα με τις ενισχύσεις που είχαν ληφθεί έως την 31 Δεκεμβρίου 1995. Σύμφωνα με τον πίνακα αυτόν, οι ενισχύσεις που είχαν χρησιμοποιηθεί έως την ημερομηνία αυτή για την κάλυψη ζημιών ανέρχονταν σε 256,817 εκατ. ευρώ (502,291 εκατ. DM), ενώ οι καταβληθείσες ενισχύσεις είχαν ανέλθει σε 262,0 εκατ. ευρώ (512,5 εκατ. DM). Επειδή δε ήταν πιθανό να χρειάζονταν τα υπόλοιπα 5 εκατ. ευρώ μετά την 31η Δεκεμβρίου 1995, διότι δεν είχαν έως την ημερομηνία αυτή καταγραφεί όλες οι ζημίες από τις συμβάσεις που είχαν υπογραφεί έως την 31η Δεκεμβρίου 1993, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν υπήρχε λόγος να παρέμβει.

(106) Όταν υπεβλήθη η τελευταία έκθεση spill-over, η Επιτροπή δεν είχε ενδείξεις ότι η διαφορά μεταξύ των πραγματικών και των προβλεφθεισών ζημιών ήταν πράγματι σημαντικά μεγαλύτερη από εκείνη που αναφερόταν στην τελευταία έκθεση spill-over: 60,988 εκατ. ευρώ (119,284 εκατ. DM) αντί 5 εκατ. ευρώ. Επειδή δε ούτε η Γερμανία ούτε η KWW ενημέρωσαν την Επιτροπή σχετικά με αυτή τη μεταβολή των συνθηκών κατά το 1997, όταν έλαβαν την έκθεση του ορκωτού λογιστή που επιβεβαίωνε τα τελευταία αριθμητικά στοιχεία, η Επιτροπή δεν είχε γνώση της πραγματικής κατάστασης. Η Επιτροπή έλαβε γνώση τον Ιούλιο του 1999, όταν, κατόπιν αιτήματός της, έλαβε με επιστολή της Γερμανίας της 30ής Ιουνίου 1999 τη δήλωση του ορκωτού λογιστή της 25ης Απριλίου 1997. Επειδή η δήλωση αυτή απευθυνόταν μόνο στη Γερμανία, και ουδέποτε είχε υποβληθεί στην Επιτροπή, η Επιτροπή δεν είχε γνώση της πραγματικής κατάστασης έως τον Ιούλιο του 1999. Ως προς αυτό, η Επιτροπή επιθυμεί να τονίσει ότι η Γερμανία δεν παρουσίασε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι η Επιτροπή ήταν ενήμερη, όπως υποστηρίζει η Γερμανία.

Χρήση των ενισχύσεων σύμφωνα με τους σκοπούς τους

(107) Η KWW υποστηρίζει ότι οι ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση χρησιμοποιήθηκαν σύμφωνα με τους τεθέντες στόχους τους, δεδομένου ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής δεν ενέκριναν τις ενισχύσεις συγκεκριμένα για την κάλυψη ζημιών, αλλά αφορούσαν εν γένει λειτουργικές ενισχύσεις. Οι ενισχύσεις φέρονται ως χρησιμοποιηθείσες για την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων, οπότε και σύμφωνα με τους τεθέντες στόχους.

(108) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι και οι δύο αποφάσεις της, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στη Γερμανία τον Μάρτιο του 1993 και τον Ιανουάριο του 1994, αναφέρουν ποσά εγκριθέντα με σκοπό την κάλυψη ζημιών. Η πρώτη απόφαση εγκρίνει ρητά 6 εκατ. ευρώ (11,7 εκατ. DM) και η δεύτερη 23,82 εκατ. ευρώ (46,6 εκατ. DM) για την κάλυψη μέρους των ζημιών από συμβάσεις υπογραφείσες μετά την 1η Ιουλίου 1990. Τα ποσά αυτά προορίζονταν για την κάλυψη συγκεκριμένων ζημιών, ενώ όλες οι άλλες λειτουργικές ενισχύσεις δεν είχαν ως στόχο την κάλυψη συγκεκριμένων ζημιών, αλλά τούτο δεν μπορεί να σημαίνει ότι προορίζονταν για άλλους σκοπούς. Στην κοινοποίηση προς τη Γερμανία αναφερόταν σαφώς ως σκοπός των ενισχύσεων η κάλυψη ζημιών.

(109) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η συμφωνία ιδιωτικοποίησης και τα συνοδευτικά της έγγραφα περιελάμβαναν λεπτομερή απαρίθμηση των διαφόρων μορφών ενίσχυσης. Το ποσό με προορισμό την κάλυψη ζημιών κατά την περίοδο αναδιάρθρωσης ανέρχεται σε 285 εκατ. ευρώ (557,6 εκατ. DM). Η ίδια κατανομή των ενισχύσεων σε διάφορες κατηγορίες χρησιμοποιείται και στις εκθέσεις spill-over, οι οποίες αποτέλεσαν τη βάση για την παρακολούθηση από την Επιτροπή της χρήσης των ενισχύσεων για τους εγκεκριμένους σκοπούς της αναδιάρθρωσης. Οι δύο αποφάσεις της, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στη Γερμανία το Μάρτιο του 1993 και τον Ιανουάριο του 1994, ενέκριναν λειτουργικές ενισχύσεις με συγκεκριμένο σκοπό την κάλυψη ζημιών κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης.

(110) Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της ότι η ρευστοποίηση προβλέψεων για εγγυήσεις ναυλώσεων ύψους […] (*)ευρώ [[…] DM] και εγγυήσεων ιδίων κεφαλαίων ύψους […] ευρώ [[…] DM] – ήτοι συνολικά […] ευρώ [[…] DM] – δεν ελήφθησαν υπόψη στις εκθέσεις spill-over. Οι δαπάνες αυτές, οι οποίες αποδόθηκαν εσφαλμένα στις συμβάσεις ναυπήγησης, πραγματοποιήθηκαν μετά το τέλος του 1995. Ωστόσο, ακόμη και αν αυτές οι δαπάνες εγγυήσεων ληφθούν υπόψη, οι ζημίες κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης παραμένουν σημαντικά χαμηλότερες από τις ενισχύσεις που προορίζονταν για την κάλυψή τους.

(*) Τμήματα του κειμένου αυτού έχουν διαγραφεί έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η μη δημοσιοποίηση των εμπιστευτικών πληροφοριών· τα τμήματα αυτά είναι εντός αγκυλών και σημειώνονται με αστερίσκο.

(111) Αν και η Επιτροπή μπορεί να δεχθεί να λάβει υπόψη της και τις δαπάνες για τις εγγυήσεις ναύλωσης και ιδίων κεφαλαίων, επειδή από τη φύση τους συνδέονται με συγκεκριμένες συμβάσεις και πραγματοποιούνται μετά την παράδοση των σκαφών, η ίδια συλλογιστική δεν μπορεί να ισχύσει και για τις δαπάνες αναδιάρθρωσης που επιβάρυναν την επιχείρηση μετά το Δεκέμβριο του 1995. Και πράγματι, η σύμβαση ιδιωτικοποίησης σαφώς ανέφερε ότι η εταιρεία όφειλε κατ' ελάχιστον να χρησιμοποιήσει συγκεκριμένο αριθμό εργαζομένων μέχρι το τέλος του 1995. Εάν αυτή η δέσμευση δεν ετηρείτο και χρησιμοποιούνταν λιγότεροι εργαζόμενοι, προβλέπονταν αυστηρά πρόστιμα. Όλες οι ενισχύσεις που ενεκρίθησαν από την Επιτροπή για παύση λειτουργίας και κάλυψη ζημιών μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν μόνο κατά την περίοδο αναδιάρθρωσης που έληγε τον Δεκέμβριο του 1995. Ως εκ τούτου, ήταν σαφές εξαρχής ότι, εάν η KWW ήθελε να απολύσει υπεράριθμους εργαζόμενους, θα έπρεπε να περιμένει μέχρι το τέλος του 1995, οι δε σχετικές δαπάνες δεν θα μπορούσαν να καλυφθούν με ενισχύσεις παύσης λειτουργίας ή κάλυψης ζημιών. Αυτό το χρονοδιάγραμμα ήταν απόλυτα σαφές από την αρχή της ιδιωτικοποίησης. Πρώτον, δεν είναι δυνατόν να αλλάξει αυτή συλλογιστική και να συνδεθούν οι δαπάνες αναδιάρθρωσης που ανελήφθησαν μετά το Δεκέμβριο του 1995 με συμβάσεις που εκτελέσθηκαν πριν από την ημερομηνία αυτή. Δεύτερον, η αναδιάρθρωση που πραγματοποιήθηκε μετά το 1995 ήταν φυσικό να μην οδηγήσει σε μείωση των εξόδων από συμβάσεις που εκτελέσθηκαν πριν από την ημερομηνία αυτή. Τρίτον, η πρόβλεψη της σύμβασης ιδιωτικοποίησης η οποία υποχρεώνει την εταιρεία να απασχολήσει ορισμένο αριθμό εργαζομένων αποτελεί εξωγενή και χωριστή δέσμευση, η οποία δεν μπορεί να συνδεθεί με συγκεκριμένες συμβάσεις.

(112) Όσον αφορά το επιχείρημα της KWW ότι οι ενισχύσεις χρησιμοποιήθηκαν για την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων, οπότε και σύμφωνα με τους τεθέντες στόχους τους, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, από τη στιγμή που οι πραγματικές ζημίες κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης ήταν χαμηλότερες των ενισχύσεων που κατεβλήθησαν για την κάλυψή τους, το πλεόνασμα είναι δυνατόν να χρησιμοποιήθηκε για διαφορετικούς σκοπούς. Πάντως, και σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή, όλες οι άλλες κατηγορίες ενισχύσεων αναδιάρθρωσης για τις οποίες εδόθη έγκριση χρησιμοποιήθηκαν πλήρως για τον τεθέντα σκοπό. Επειδή δε όλα τα ποσά και οι κατηγορίες περιορίζονταν αυστηρά από τις αποφάσεις της Επιτροπής, δεν υπήρχε περιθώριο για να χρησιμοποιηθούν πρόσθετες ενισχύσεις αναδιάρθρωσης.

(113) Ελλείψει περαιτέρω εξηγήσεων από την KWW και τη Γερμανία σχετικά με την πραγματική χρήση των υπόλοιπων 55,423 εκατ. ευρώ (108,399 εκατ. DM), και σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση ύψους 55,423 εκατ. ευρώ (108,399 εκατ. DM) δεν χρησιμοποιήθηκε για τους σκοπούς που είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή.

Ύψος του υπερβάλλοντος ενίσχυσης

(114) Σύμφωνα με τις αποφάσεις με τις οποίες η Επιτροπή ενέκρινε τις ενισχύσεις, τα ναυπηγεία μπορούν να λάβουν τις ενισχύσεις που είναι αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους, η δε Επιτροπή ανέλαβε τη δέσμευση να παρακολουθήσει την τήρηση της διάταξης αυτής. Για το λόγο αυτόν, μόνο η κάλυψη των πραγματικών ζημιών μπορεί να θεωρηθεί συμβατή με τις εγκριτικές αποφάσεις της Επιτροπής.

(115) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι μόνο οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σύμφωνα με τις εγκριτικές αποφάσεις της και ικανοποιούν τους όρους χορήγησης των ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένου του σκοπού για τον οποίο προορίζονταν οι ενισχύσεις, μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με τις αποφάσεις της Επιτροπής, οπότε και με την κοινή αγορά. Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις που δεν ικανοποιούν τους όρους αυτούς αυτομάτως εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των εγκριτικών αποφάσεων και καθίστανται ασύμβατες.

(116) Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η συνολική ενίσχυση που ενέκρινε για την αναδιάρθρωση της KWW ανέρχεται σε 637,5 εκατ. ευρώ (1 246,9 εκατ. DM). Σχετικά με τη λειτουργική ενίσχυση, η Επιτροπή σημειώνει το ότι η KWW δεν έλαβε τα 42,1 εκατ. ευρώ (82,400 εκατ. DM) που αντιστοιχούσαν στην απαλοιφή παλαιών οφειλών, καθώς και ότι η KWW έλαβε 5,4 εκατ. ευρώ (10,5 εκατ. DM) λιγότερα από τα εγκριθέντα ως Wettbewerbshilfe.

(117) Επειδή η KWW δεν εκτέλεσε τις συμβάσεις για τη ναυπήγηση των μεγάλων σκαφών μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων (cash carriers), προφανώς δεν μπορούσε να λάβει ενίσχυση για την κάλυψη των ζημιών από τις συμβάσεις αυτές. Όπως έχει προαναφερθεί, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη η μη καταβολή των αντίστοιχων ενισχύσεων.

(118) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την έκθεση του ορκωτού λογιστή σχετικά με τις ενισχύσεις που έλαβε η KWW έως την 31η Δεκεμβρίου 1995, 230,08 εκατ. ευρώ (450 εκατ. DM) εχορηγήθησαν απευθείας για την κάλυψη ζημιών και 31,95 εκατ. ευρώ (62,5 εκατ. DM) ως αντιστάθμιση για τη μη ληφθείσα Wettbewerbshilfe, ήτοι συνολικά 262 εκατ. ευρώ (512,5 εκατ. DM) για την κάλυψη των ζημιών κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσής της.

(119) Η Επιτροπή επισημαίνει ακόμη ότι από τα έγγραφα που υπεβλήθησαν από τη Γερμανία με επιστολή της 30ής Ιουνίου 1999, καθώς και από την έκθεση του ορκωτού λογιστή της 25ης Απριλίου 1997, προκύπτει ότι οι ζημίες προς κάλυψη με τις εγκριθείσες ενισχύσεις ανέρχονταν μόλις σε 201,048 εκατ. ευρώ (393,216 εκατ. DM) στις 31 Δεκεμβρίου 1996. Εάν ληφθούν υπόψη οι προαναφερθείσες πρόσθετες ζημίες από ορισμένες εγγυήσεις, το ποσό αυτό θα πρέπει να αυξηθεί κατά […] ευρώ [[…] DM], σε 206,613 εκατ. ευρώ (404,101 εκατ. DM).

(120) Με βάση τα προαναφερόμενα, η Επιτροπή επισημαίνει ότι από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της προκύπτει ότι η KWW έλαβε 262,037 εκατ. ευρώ (512,5 εκατ. DM) ως ενίσχυση για την κάλυψη των ζημιών κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσής της, ενώ οι πραγματικές ζημίες κατά την αναδιάρθρωση αυτή ανήλθαν σε 206,613 εκατ. ευρώ (404,101 εκατ. DM). Έτσι, η KWW έλαβε 55,423 εκατ. ευρώ (108,399 εκατ. DM) ως υπερβάλλον ενίσχυσης για την κάλυψη ζημιών.

(121) Πάντως, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της το ότι η Kvaerner δεν έλαβε 42,1 εκατ. ευρώ (82,4 εκατ. DM) ως λειτουργική ενίσχυση για τις ανάγκες της αναδιάρθρωσης, αν και αυτή είχε εγκριθεί από την Επιτροπή. Έτσι, το ποσό αυτό μπορεί να αφαιρεθεί από το υπερβάλλον ενίσχυσης για κάλυψη ζημιών. Ο συμψηφισμός του υπερβάλλοντος ενίσχυσης για κάλυψη ζημιών με τη μη ληφθείσα λειτουργική ενίσχυση κρίνεται ότι είναι σύμφωνος με τη δέσμευση που ανέλαβε η Επιτροπή στις εγκριτικές αποφάσεις της, να φροντίσει ώστε ο δικαιούχος να λάβει μόνο τις ενισχύσεις που ήταν αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή του. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ανακτηθεί μόνο το ποσό των 13 293 077 ευρώ (25 999 000 DM).

Εξήγηση του δανείου των 400 εκατ. DM που φέρεται να χορηγήθηκε από την KWW στην Kvaerner a.s.

(122) Αν και η Επιτροπή δεν κίνησε τη διαδικασία ως προς το θέμα αυτό, η KWW έδωσε την ακόλουθη εξήγηση για τη μεταφορά μετρητών ύψους περίπου 400 εκατ. DEM 400, η οποία αναφέρθηκε από τον Τύπο της Γερμανίας στις 12 Ιουνίου 1999 και προκάλεσε την αίτηση πληροφόρησης εκ μέρους της Επιτροπής (βλέπε αιτιολογική σκέψη 1).

(123) Ο όμιλος Kvaerner είχε υιοθετήσει ένα σύστημα κεντρικής διαχείρισης (cash pooling), στο πλαίσιο του οποίου όλες οι εισροές μετρητών από τις διάφορες εταιρείες του ενοποιούνταν, πραγματοποιούνταν δε και όλες οι σχεδιαζόμενες πληρωμές μετρητών (για υποχρεώσεις ή άλλες). Η KWW προσχώρησε στο σύστημα αυτό το 1998, οι δε εισφορές της έλαβαν τη μορφή επιστρεπτέων δανείων από την KWW προς τη μητρική της εταιρεία, την Kvaerner a.s.

(124) Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την υιοθέτηση του συστήματος συγκέντρωσης των μετρητών (cash concentration) μέσω της Kvaerner a.s: […]

(125) Το ποσό των συγκεντρωθέντων μετρητών του συστήματος «cash pooling» έφθασε στο μέγιστο ύψος των 172,877 εκατ. ευρώ τον Ιούνιο του 1999 (στον Τύπο διέρρευσε ένα εσφαλμένα υψηλότερο ποσό 200 εκατ. ευρώ), από αυτά δε τα […] ευρώ χρησίμευσαν ως διασφαλίσεις για εγγυήσεις. Οι υποχρεώσεις της KWW εξοφλήθηκαν αμέσως μετά από τα συγκεντρωθέντα μετρητά, με αποτέλεσμα τη μείωση των μετρητών αυτών κατά […] ευρώ, οπότε απέμειναν ως «ελεύθερα» μετρητά περίπου […] ευρώ.

(126) Τα συνολικά μετρητά που ήταν διαθέσιμα τον Ιούνιο του 1999 προέρχονταν από τη θετική ταμειακή ροή που είχε σημειωθεί μεταξύ 1996 και 1998, από πληρωμές εκ μέρους πλοιοκτητών για παραδόσεις κατά το 1998 και στις αρχές του 1999, και από σημαντικές προκαταβολές στο πλαίσιο ιδιαίτερα μεγάλων συμβάσεων ναυπήγησης (οι πληρωμές αυτές μεταξύ μέσων του 1998 και Ιουνίου 1999 ανήλθαν σε […] ευρώ). Ο προσωρινός χαρακτήρας του μέγιστου ύψους των μετρητών που σημειώθηκε τον Ιούνιο του 1999 και ο συσχετισμός του με τις προκαταβολές προκύπτουν από το γεγονός ότι στα τέλη του 1999 τα συγκεντρωμένα μετρητά ανέρχονταν μόλις σε […] ευρώ υπέρ της KWW, σε σύγκριση με τις προκαταβολές για νέες παραγγελίες, οι οποίες εκείνη την εποχή ανέρχονταν σε […] ευρώ.

(127) Από τα ως άνω στοιχεία προκύπτει ότι η μεταφορά μετρητών την οποία ανέφερε ο γερμανικός Τύπος το 1999 δεν φαίνεται να απορρέει από το υπερβάλλον ενίσχυσης που χορηγήθηκε κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης που έληξε το 1995.

VI. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

(128) Όπως εξηγείται στην απόφαση για κίνηση της διαδικασίας από την Επιτροπή, ο γερμανικός Τύπος ανέφερε στις 12 Ιουνίου 1999 ότι η Kvaerner Warnow Werft είχε χορηγήσει στη μητρική της εταιρεία Kvaerner a.s. δάνειο ύψους περίπου 400 εκατ. DM. Με επιστολή της 16ης Ιουνίου 1999, η Επιτροπή ζήτησε από τη Γερμανία λεπτομερή στοιχεία σχετικά με την προέλευση των χορηγηθέντων κεφαλαίων, έτσι ώστε να βεβαιωθεί ότι τα κεφάλαια αυτά δεν περιείχαν υπόλοιπα της ενίσχυσης αναδιάρθρωσης που είχε καταβληθεί στην εταιρεία αυτή κατά την περίοδο 1993-1995, ή οποιαδήποτε άλλα στοιχεία ενίσχυσης. Η Γερμανία έδωσε τελικά όλα τα αναγκαία στοιχεία με επιστολή της 16ης Σεπτεμβρίου 1999. Περαιτέρω στοιχεία ως προς την προκαταρκτική διαδικασία περιέχονται στα σημεία I.1 και I.2 της απόφασης για κίνηση της διαδικασίας.

(129) Με επιστολή της 29ης Φεβρουαρίου 2000, η Επιτροπή κοινοποίησε στη Γερμανία την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με την προαναφερθείσα ενίσχυση ([9]). Όπως αποφάνθηκε το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-74/00 P και C-75/00 P ([10]), «ελλείψει σχετικού νομοθετήματος, η θεμελιώδης επιταγή της ασφάλειας δικαίου αντιτίθεται στη δυνατότητα της Επιτροπής να καθυστερεί επ' αόριστον την άσκηση των εξουσιών της». Στην προκειμένη διαδικασία, τούτο δεν φαίνεται να έχει ενδιαφέρον, διότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, ο οποίος θεσπίζει λεπτομερείς κανόνες για την εφαρμογή του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ ([11]), περιλαμβάνει και διάταξη για τη διάρκεια της έρευνας. Δυνάμει του άρθρου 7 παράγραφοι 6 και 7 του εν λόγω κανονισμού, «η Επιτροπή προσπαθεί κατά το δυνατόν να λάβει απόφαση εντός προθεσμίας 18 μηνών από την έναρξη της διαδικασίας. … Μετά την εκπνοή της αναφερόμενης στο άρθρο 6 προθεσμίας, και εάν το ζητήσει το οικείο κράτος μέλος, η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση εντός δύο μηνών, βάσει των πληροφοριών που διαθέτει.». Η Επιτροπή δηλώνει ότι η Γερμανία δεν ζήτησε να εφαρμοσθεί η διάταξη αυτή.

([9]) Βλέπε υποσημείωση 3.

([10]) Falck SpA και Acciaierie di Bolzano SpA κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-7869, παράγραφος 140, σχετικά με την υπόθεση 59/62 Geigy κατά Επιτροπής, Συλλογή 1972, σ. 787, παράγραφος 21.

([11]) ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης του 2003.

(130) Ακόμη, τόσο η Γερμανία, με επιστολή της 4ης Ιουνίου 2003, όσο και η μητρική εταιρεία του δικαιούχου, υπέβαλαν στην Επιτροπή αίτημα, συνοδευόμενο από επιστολή του Υπουργού Βιομηχανίας και Εμπορίου της Νορβηγίας, της 5ης Ιανουαρίου 2004, να μην εκδώσει την απόφασή της έως ότου το Δικαστήριο εκδώσει τη δική του απόφαση για την υπόθεση C-181/02 P [12]. Για το λόγο αυτόν, η KWW δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι παραβιάσθηκε η θεμελιώδης απαίτηση για ασφάλεια δικαίου, διότι, επίσης, συνέχισε τις διαπραγματεύσεις με την Επιτροπή, και μάλιστα υπέβαλε και νέα, αλλά όχι πειστικά έγγραφα το Μάιο του 2004.

VII. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

(131) Η Επιτροπή τονίζει ότι όχι μόνο οι εγκριτικές αποφάσεις της για τη χορήγηση ενίσχυσης στην Kvaerner Warnow Werft ήταν συγκεκριμένες και μοναδικές, αλλά και οι όροι που αποτέλεσαν το πλαίσιο της γερμανικής επανένωσης. Πρώτα απ' όλα, οι αποφάσεις αυτές εξεδόθησαν με συγκεκριμένη νομική βάση –δηλαδή το άρθρο 1α της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ– η οποία επιτρέπει κατ' εξαίρεση τη χορήγηση ενισχύσεων μεγάλου ύψους. Ταυτόχρονα, το Συμβούλιο έταξε βραχεία προθεσμία για την εκταμίευση της ενίσχυσης (έως τις 31 Δεκεμβρίου 1993). Επειδή δε τα προβλεπόμενα ποσά ενίσχυσης βασίζονταν μόνο σε πρόχειρες εκτιμήσεις, οι εγκριτικές αποφάσεις υπογράμμιζαν ότι η Επιτροπή θα φρόντιζε ώστε τα ναυπηγεία των νέων κρατιδίων να λάβουν μόνο τις ενισχύσεις που ήταν αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους. Οι διατάξεις σχετικά με την εκ των υστέρων παρακολούθηση της συμβατότητας των ενισχύσεων –οι οποίες είναι ασυνήθεις και εξαιρετικές– ετέθησαν σε εφαρμογή μέσω των εκθέσεων spill-over, οι οποίες όχι μόνο εξασφάλισαν ότι καμία άλλη εταιρεία πέραν της KWW δεν έλαβε ενισχύσεις, αλλά έδωσαν και συγκεκριμένα στοιχεία για τα ποσά των ενισχύσεων που έλαβε η Kvaerner και τις ζημίες από ορισμένες συμβάσεις ναυπήγησης, για τις οποίες είχε εγκριθεί η κάλυψη με κρατικές ενισχύσεις.

(132) Δεδομένου ότι οι εγκριτικές αποφάσεις καθιστούσαν σαφές ότι μόνο οι ενισχύσεις που ήταν αναγκαίες για την αναδιάρθρωση θα κρίνονταν συμβατές και ότι θα διεξήγετο συγκεκριμένος έλεγχος της εξέλιξης των ζημιών από συμβάσεις ναυπήγησης, ο δικαιούχος δεν μπορεί να επικαλεσθεί την αρχή της έννομης εμπιστοσύνης. Η Επιτροπή ουδέποτε ανακοίνωσε ότι, παρά τη διατύπωση των αποφάσεών της, τις δεσμεύσεις της έναντι του Συμβουλίου και τη συγκεκριμένη παρακολούθηση των ενισχύσεων, οι ενισχύσεις για την κάλυψη ζημιών θα εθεωρούντο ως κατ' αποκοπήν ποσό. Η KWW είχε γνώση του ότι τόσο μεγάλα ποσά ενίσχυσης, τα οποία βασίζονταν σε πρόχειρες εκτιμήσεις και υπολογίσθηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα, εάν χαρακτηρίζονταν κατ' αποκοπήν δεν θα ήταν συμβατά με τους προβλεπόμενους αυστηρούς ελέγχους των κρατικών ενισχύσεων.

(133) Η Επιτροπή θεωρεί ότι το ποσό των 13 293 077 ευρώ (25 999 000 DM), το οποίο χορηγήθηκε ως λειτουργική ενίσχυση από τη Γερμανία στην KWW, δεν ήταν συμβατό με τη διάταξη των αποφάσεων της Επιτροπής που κοινοποιήθηκαν στη Γερμανία με τις επιστολές της 3ης Μαρτίου 1993 και της 17ης Ιανουαρίου 1994, σύμφωνα με την οποία τα ναυπηγεία των νέων ομόσπονδων κρατιδίων μπορούσαν να λάβουν μόνο τις ενισχύσεις που ήταν αναγκαίες για την αναδιάρθρωσή τους. Επειδή δε μόνο οι ενισχύσεις που συμμορφώνονται με τις αποφάσεις της Επιτροπής, οι οποίες εξεδόθησαν βάσει της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ, μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με την κοινή αγορά δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο ε) της συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση ύψους 13 293 077 ευρώ (25 999 000 DM) είναι ασύμβατη με την κοινή αγορά, δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

(134) Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, σχετικά με τις αρνητικές αποφάσεις στις περιπτώσεις παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή αποφασίζει ότι το εμπλεκόμενο κράτος μέλος πρέπει να λάβει όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για την ανάκτηση της εν λόγω ενίσχυσης από τον δικαιούχο. Η προς ανάκτηση ενίσχυση περιλαμβάνει και τους τόκους από την ημερομηνία κατά την οποία η ενίσχυση ήταν στη διάθεση του δικαιούχου έως την ημερομηνία ανάκτησής της,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε από τη Γερμανία προς την Kvaerner Warnow Werft GmbH, ύψους 13 293 077 ευρώ (25 999 000 DM), δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

1. Η Γερμανία λαμβάνει όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για την ανάκτηση από τον δικαιούχο της ενίσχυσης στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, και η οποία χορηγήθηκε παράνομα στον εν λόγω δικαιούχο.

2. Η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί και σύμφωνα με τις διαδικασίες της οικείας εθνικής νομοθεσίας, υπό τον όρο ότι επιτρέπουν την άμεση και πλήρη εκτέλεση της παρούσας απόφασης.

3. Τα προς ανάκτηση ποσά επιβαρύνονται με τόκους για όλη την περίοδο από την ημερομηνία κατά την οποία ετέθησαν για πρώτη φορά στη διάθεση του δικαιούχου μέχρι την πραγματική ανάκτησή τους.

4. Το προς εφαρμογή επιτόκιο είναι το επιτόκιο αναφοράς για τον υπολογισμό του ισοδυνάμου επιχορήγησης περιφερειακής ενίσχυσης κατά την ημερομηνία κατά την οποία η ενίσχυση ετέθη για πρώτη φορά στη διάθεση του δικαιούχου.

[12] Επιτροπή κατά Kvaerner Warnow Werft, μη εισέτι δημοσιευθείσα στη Συλλογή 2004.

5. Το επιτόκιο στο οποίο αναφέρεται η παράγραφος 4 εφαρμόζεται με τον σύνθετο τύπο και για όλη την περίοδο στην οποία αναφέρεται η παράγραφος 3. Ωστόσο, εάν έχουν παρέλθει περισσότερα των πέντε έτη μεταξύ της ημερομηνίας κατά την οποία η ενίσχυση ετέθη για πρώτη φορά στη διάθεση του δικαιούχου και της ημερομηνίας ανάκτησης, το επιτόκιο υπολογίζεται εκ νέου ανά πενταετία και με βάση το επιτόκιο αναφοράς που ισχύει κατά την ημερομηνία του νέου υπολογισμού.

Άρθρο 3

Η Γερμανία γνωστοποιεί στην Επιτροπή, εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, τα μέτρα που έλαβε ή προτίθεται να λάβει για να συμμορφωθεί με αυτή. Η γνωστοποίηση πρέπει να περιλαμβάνει και τα στοιχεία που απαιτούνται στο προσαρτώμενο έντυπο.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Βρυξέλλες, 20 Οκτωβρίου 2004.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης 2005/374/ΕΚ

1. *Υπολογισμός του προς ανάκτηση ποσού*

1.1. Παρακαλείσθε να δώσετε τα ακόλουθα στοιχεία για τα ποσά των παράνομων κρατικών ενισχύσεων που ετέθησαν στη διάθεση του δικαιούχου:

Ημερομηνία καταβολής (*)	Ποσό της ενίσχυσης (**)	Νόμισμα	Στοιχεία του δικαιούχου

(*) Ημερομηνία κατά την οποία η ενίσχυση ή οι επιμέρους δόσεις της ενίσχυσης ετέθησαν στη διάθεση του δικαιούχου (ενόσω η ενίσχυση περιλαμβάνει πλείονες δόσεις και επιστροφές, να χρησιμοποιήσετε χωριστές γραμμές).
(**) Ποσό ενίσχυσης που ετέθη στη διάθεση του δικαιούχου, σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης.

Παρατηρήσεις:

1.2. Παρακαλείσθε να εξηγήσετε λεπτομερώς τον τρόπο υπολογισμού των προς καταβολή τόκων επί του ποσού της προς ανάκτηση ενίσχυσης.

2. *Μέτρα ληφθέντα ή σχεδιαζόμενα για την ανάκτηση της ενίσχυσης*

2.1. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τα μέτρα που ήδη έχετε λάβει καθώς και εκείνα που σχεδιάζετε για την άμεση και ουσιαστική ανάκτηση της ενίσχυσης. Ακόμη, να εξηγήσετε τα εναλλακτικά μέτρα που προβλέπονται από τη νομοθεσία της χώρας σας για την ανάκτηση αυτή. Εφόσον υφίσταται, να αναφέρετε και τη νομική βάση των ληφθέντων/σχεδιαζόμενων μέτρων.

2.2. Έως ποιαν ημερομηνία θα έχει ολοκληρωθεί η ανάκτηση της ενίσχυσης;

3. *Ήδη πραγματοποιηθείσα ανάκτηση ποσών*

3.1. Παρακαλείσθε να δώσετε τα ακόλουθα στοιχεία για τα ποσά ενίσχυσης που έχουν ήδη ανακτηθεί από τον δικαιούχο:

Ημερομηνία (*)	Επιστραφέν ποσό ενίσχυσης	Νόμισμα	Στοιχεία του δικαιούχου

(*) Ημερομηνία κατά την οποία επεστράφη το ποσό.

3.2. Παρακαλείσθε να επισυνάψετε τα παραστατικά της επιστροφής των ποσών ενίσχυσης που προσδιορίζονται στο σημείο 3.1 ανωτέρω.